

EKONOMI- HÖGSKOLAN

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69

Företagsekonomi: Examensarbete i redovisning på kandidatnivå

VT20

Att välja regelverk

En kvalitativ studie om varför större internationellt aktiva företag väljer att tillämpa redovisningsregelverket K3 istället för IFRS

Författare:

Jimmy Carlsson

Frida Källmark

Isabella Sköld

Handledare:

Johan Dergård

Sammanfattning

Examensarbetets titel: Att välja regelverk: En kvalitativ studie om varför större internationellt aktiva företag väljer att tillämpa redovisningsregelverket K3 istället för IFRS

Seminariedatum: 3 juni 2020

Ämne/kurs: FEKH69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 högskolepoäng.

Författare: Jimmy Carlsson, Frida Källmark och Isabella Sköld

Handledare: Johan Dergård

Nyckelord: Redovisningsval, IFRS, K3, Beslutsmotiv, Internationell aktivitet

Syfte: Denna studie syftar till att beskriva och analysera vilka motiv som ligger bakom valet av redovisningsregelverket K3 istället för IFRS (K4) hos stora, internationellt aktiva svenska företag.

Metod: För att uppnå uppsatsens formulerade syfte har fallstudier av sju stora företag som är internationellt aktiva genomförts. Detta gjordes genom semistrukturerade intervjuer och de erhållna svaren har sedan kategoriserats utifrån möjliga motiv till val av redovisningsregelverk.

Teoretiska perspektiv: Denna uppsats insamlade empiri har analyserats utifrån en teoretisk referensram bestående av agentteori, kostnadsnyttoteori (CBA), institutionell teori, legitimitetsteori samt intressentteori.

Empiri: Empirin består av en återgivning av de erhållna svaren i intervjuer som gjorts med de sju studerade företagen.

Resultat: I studien framgår det att inget av fallföretagen har upplevt att valet av K3 har haft någon betydelse för företagets legitimitet eller internationella relationer. Vidare betraktas K3 av samtliga företag som ett naturligt val eftersom alternativet IFRS förknippas med olika indirekta och direkta kostnader. Slutsatsen av studien är att företag uppger olika motiv bakom deras val av redovisningsregelverk, men att det huvudsakliga syftet i grunden alltid är att generera nytta i någon form till bolagets ägare.

Abstract

Title: Choosing framework: A qualitative study on why companies operating internationally choose the domestic accounting framework K3 in favour of IFRS (K4)

Seminar date: June 3rd, 2020

Course: FEKH69, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC) or (ECTS-cr).

Authors: Jimmy Carlsson, Frida Källmark och Isabella Sköld

Advisor: Johan Dergård

Key words: Accounting choice, IFRS, K3, Decision motives, International activity

Purpose: The purpose of this study is to describe and analyse what motivates the choice of the accounting regulation system K3 instead of IFRS (K4) in large Swedish companies acting globally.

Methodology: In order to achieve the purpose of this study, case studies of seven large companies acting globally have been conducted. This was done through semi-structured interviews and the answers received were then categorised on basis of possible motives lying behind the choice of accounting regulation system.

Theoretical perspectives: Collected empirical data in this essay has been analysed on the basis of a theoretical frame of reference, consisting of agency theory, cost benefit analysis (CBA), institutional theory, stakeholder theory, legitimacy theory.

Empirical foundation: The empirical data consist of the answers received in interviews with the seven studied companies.

Conclusions: The study shows that none of the studied companies felt that the choice of K3 has had any significance for the company's legitimacy or international relations. Furthermore, K3 is considered by all companies to be a natural choice as the IFRS option is associated with various indirect and direct costs. The conclusion of the study is that companies state different motives behind their choice of accounting standard, but that the main purpose is always to generate benefit in some form to the company's owner.

Förkortningar

BFL Bokföringslagen (SFS 1999:1078)

BFN Bokföringsnämnden

BFNAR Bokföringsnämndens allmänna råd

CBA Cost benefit analysis (kostnadsnyttoanalys)

CAO Chief Accounting Officer

CFO Chief Financial Officer

GAAP Generally Accepted Accounting Principles

IAS International Accounting Standards

IASB International Accounting Standards Board

IASC International Accounting Standards Committee

IFRS International Financial Reporting Standards

K1 Kategori 1 regelverk

K2 Kategori 2 regelverk

K3 Kategori 3 regelverk

K4 Kategori 4 regelverk

RFR 2 Redovisning för juridiska personer

SME Small and medium entities

SKV Skatteverket

PBR Principbaserat regelverk

ÅRL Årsredovisningslagen (SFS 1995:1554)

Innehåll

1. Introduktion	1
1.1 Problematisering	1
1.1.1 Syfte	3
2. Metod	4
2.1 Övergripande metod och val av angreppssätt	4
2.2 Datainsamling	4
2.2.1 Urval	4
2.2.2 Intervjuguide och frågekonstruktion	5
2.2.3 Genomförande	6
2.2.4 Forskningsetiska principer	7
2.3 Analysmetod	8
2.4 Litteratursökning	9
2.4.1 Källkritik	9
3. Institutionalialia	10
3.1 Utvecklingen av internationella regler	10
3.2 Sveriges nationella redovisningsreglering	11
3.2.1 Regelverket K3	11
3.2.2 Regelverket IFRS (K4)	12
3.3 Principbaserade regelverk	12
3.4 Skillnader mellan K3 och IFRS (K4)	12
4. Teoretisk referensram	14
4.1 Motiv bakom val av redovisningsregelverk	14
4.1.1 Följa lagkrav	14
4.1.2 Skapa nytta för ägarna	15

4.1.3 Undvika kostnader	15
4.1.4 Användarvänlighet	15
4.1.5 Påverka resultatet	17
4.1.6 Följa normen	18
4.1.7 Tillgodose intressenter	18
4.2 Teoretiska perspektiv	18
4.2.1 Agentteori	18
4.2.2 Kostnadsnyttoanalys (CBA)	19
4.2.3 Institutionell teori	19
4.2.3.1 Isomorfism	19
4.2.3.2 Organisationsfält	20
4.2.4 Legitimitetsteori	20
4.2.5 Intressentteori	21
4.3 Sammanfattning teoretisk referensram	22
5. Empiri	23
5.1 Företag A	23
5.2 Företag B	24
5.3 Företag C	24
5.4 Företag D	26
5.5 Företag E	27
5.6 Företag F	28
5.7 Företag G	30
5.8 Sammanfattning av empirisk data	30
6. Analys	32
6.1 Lagkrav	33

6.2 Skapa nytta för ägarna	34
6.3 Kostnadsmotiv	34
6.4 Användarvänlighet	35
6.5 Resultatpåverkan	36
6.6 Branschnormer	37
6.7 Legitimitet	38
6.8 Tillgodoseende av kunder och leverantörers önskemål	39
7. Avslutande reflektioner	41
8. Slutsats	43
8.1. Kunskapsbidrag	44
9. Förslag till fortsatta studier	45
Referenser	46
Bilagor	52
Bilaga 1: Intervjuguide	52
Bilaga 2: Informationsblad	54

1. Introduktion

Alla svenska aktiebolag är skyldiga att upprätta finansiella rapporter i enlighet med 2 kap 1 § ÅRL (SFS 1995:1554), men när det gäller rapporternas innehåll finns det flera vägar att gå och många redovisningsval att ta ställning till. Noterade företag inom EU är sedan 2005 års lagändring tvingade att följa standarden International Financial Reporting Standards (IFRS) (Deegan & Unerman, 2011; Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Onoterade svenska företag kan välja att upprätta sin koncernredovisning enligt K4, som är den svenska benämningen på IFRS för onoterade företag, eller regelverket K3 vars redovisningsprinciper är liknande men inte identiska med IFRS (Bäckström, 2009). K3 och IFRS är båda principbaserade regelverk (PBR) (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016). Att ett regelverk är principbaserat innebär att det anger syfte och mål som ska uppnås med redovisningen, men redogör inte för exakt hur syftet ska uppfyllas (Baldwin, Cave & Lodge, 2015). Inom principernas ramar finns det sedan ytterligare redovisningsval att ta ställning till. Vid exempelvis beräkning av olika balansposter kan företag genom sina redovisningsval påverka det finansiella resultatet positivt eller negativt (PWC, 2016).

1.1 Problematisering

Enligt Falkman och Lundqvist (2016) måste likartade transaktioner redovisas likadant och presenteras på ett sådant sätt att redovisningen är begriplig för användaren, för att finansiell jämförbarhet mellan företag ska vara möjligt. Marton, Lundqvist och Pettersson (2016) och IFRS Foundation (u.å.b) instämmer i att standardiserad redovisning är en förutsättning för att underlätta jämförelser mellan företag, och Marton, Lundqvist och Pettersson (2016) menar vidare att redovisningsmässig harmonisering också är en förutsättning för att uppnå en globaliserad kapitalmarknad. För att uppnå denna konvergens i den globala redovisningen krävs ett gemensamt regelverk och syftet med IFRS är därför att öka effektiviteten, transparensen och trovärdigheten på finansiella marknader runt om i världen (IFRS Foundation, u.å.a). IFRS ställer högre krav på finansiella upplysningar än det nationella regelverket K3, vilket är en svenskt anpassad och förenklad version av IFRS för SME (BFN, 2017). Mot denna bakgrund kan fullständig jämförbarhet inte uppnås på den internationella marknaden när onoterade företag väljer att tillämpa svenska regelverket K3. Detta eftersom internationella kunder eller leverantörer som handlar med svenska företag sannolikt inte är vana vid detta regelverk. De

internationella beslutsfattarna saknar i så fall finansiell information, om företagen de ingår i avtal med, som de kan utvärdera och basera sitt beslut på. Detta kan innebära att det uppstår situationer med informationsasymmetri på den globala marknaden, vilket medför en ökad risk för ineffektiva beslut (Akerlof, 1970).

Förutom marknadseffektivitet och jämförbarhet är syftet med IFRS att öka förtroendet för, och transparensen i, företagens finansiella rapporter (IFRS Foundation, u.å.a). Även om IFRS främst hänvisar till det kontraktuella förhållande som uppstår mellan en investerare och ett noterat bolag finns det andra typer av kontraktuella förhållanden mellan två parter som bygger på förtroende. När ett företag tillämpar K3 är dess finansiella rapporter mindre transparenta och begripliga gentemot internationella intressenter än om de hade tillämpat IFRS. Enligt Suchman (1995) är begriplighet en förutsättning för legitimitet. Han menar även att omvärldens bild av företaget samt viljan att lägga sina resurser på företaget är i korrelation med företagets legitimitet (Suchman, 1995). Om svenska företag hade valt att tillämpa IFRS hade det således kunnat öka deras transparens och vidare deras legitimitet gentemot internationella intressenter, samtidigt som det bidragit till ökad jämförbarhet på den globala marknaden.

Det finns flera genomförda studier på området redovisningsval och litteraturen på området ger en delad mening om vilka bakomliggande motiv som finns till dessa val. Weibenberger, Stahl och Vorstius (2004) kom fram till att företag framförallt väljer regelverk med syfte att förbättra sin position på marknaden. De menar att påtryckningar från inflytelserika intressenter är av avgörande betydelse för val av regelverk. Även Knoeber och McKnee (1991) kom till slutsatsen att intressenters påverkan är avgörande, men att intressenterna med störst påverkan är andra företag i samma ekonomiska miljö. Senare studier av Libby, Rennekamp och Seybert (2015) visade att redovisningsval görs utifrån vinstmaximerande motiv från aktieägare och utifrån chefsmässigt egenintresse. Watts och Zimmerman (1986) konstaterade att företags redovisningsval styrs av valets effekt på tillgångarnas värde och om företaget önskar presentera ett högt eller lågt resultat. Fields, Lys och Vincent (2001) kom till en liknande slutsats, men med tillägget att valen ofta styrs med målsättning att minska skattebördan och att många företag därför väljer det alternativ som ger lägst finansiellt resultat.

Mot bakgrund av ovan beskrivna konsekvenser för externa intressenter menar vi att det är betydelsefullt att förstå företags val av redovisningsregelverk. Vi har funnit tidigare forskning

som undersökt företags val mellan regelverken K2 och K3, men ingen studie som undersöker valet mellan K3 och IFRS. Mot denna bakgrund menar vi att det finns ett forskningsgap kring motiv bakom svenska, internationellt aktiva företags redovisningsval. Det är därför intressant att studera dessa onoterade bolag som väljer att tillämpa K3 istället för IFRS och att undersöka vilka motiv som ligger bakom deras val av regelverk.

Studien ger ett kunskapsbidrag till forskning på området motivationsfaktorer bakom redovisningsval. Kunskapen kan vara användbar för den som söker förståelse för hur företag resonerar inför redovisningsval, men likväl användbar för företag som står inför val av regelverk och önskar förstå hur andra företag resonerat.

1.1.1 Syfte

Denna studie syftar till att beskriva och analysera vilka motiv som ligger bakom valet av redovisningsregelverket K3 istället för IFRS (K4) hos stora, internationellt aktiva svenska företag.

2. Metod

2.1 Övergripande metod och val av angreppssätt

För att uppnå studiens syfte att förstå varför stora företag väljer K3 framför IFRS har vi genomfört sju fallstudier av stora företag som är internationellt aktiva. Detta metodval baseras på att en eller flera fallstudier är lämpligt när forskningen ämnar undersöka varför något sker eller har inträffat (Yin, 2003). Fallstudierna har genomförts genom intervjuer med en anställd inom redovisning i varje studerat företag eftersom kvalitativa intervjuer är att föredra när man söker förståelse för händelser ur människors perspektiv (Bryman & Bell, 2017). Kvalitativ metod anses även vara mer fördelaktig än kvantitativ metod i det aktuella fallet eftersom den möjliggör insamling av beskrivande och utvecklad empiri (Bryman & Bell, 2017). Denna typ av empiriskt underlag som inte begränsas av exempelvis förutbestämda svarsalternativ anses vara det som behövs för att så objektivt som möjligt besvara den ställda frågan, och därmed uppnå studiens formulerade syfte. Då studien syftar till att, genom intervjuer och tillämpning av vetenskapliga teorier, utreda varför nationella redovisningsregler väljs framför internationella är studiens ansats av deduktiv karaktär (Bryman & Bell, 2017). Svaren från intervjuerna har sammanställts och analyserats utifrån olika teoretiska perspektiv för att tolka resultatet av undersökningen. Vi har även använt oss av vetenskapliga artiklar med tidigare forskning inom området för att dra paralleller till, och ge stöd åt, vår studie.

2.2 Datainsamling

2.2.1 Urval

Inom kvalitativ forskning är det brukligt att använda sig av subjektiva urval, till skillnad mot kvantitativa studier som istället fokuserar på slumpmässiga urval (Bryman & Bell, 2018). Denna studie är inget undantag. Vi har utgått från ett generiskt, a priori subjektivt urval, vilket innebär att företagen som ingår i undersökningen ska uppfylla några på förhand uppställda kriterier (Bryman & Bell, 2018). Genom databasen *Retriever* har vi hämtat information och årsredovisningar från koncerner med säte i Skåne. Företagen har en omsättning om minst 80 miljoner kronor och en balansomsättning om minst 40 miljoner kronor. Dessa två kriterier valdes eftersom de ingår i BFN:s definition av stora företag (BFN, 2017). Kriteriet om 50 anställda valdes bort eftersom det enligt BFN:s definition av stora företag räcker med två av de tre

uppställda kriterierna (BFN, 2017) och eftersom en avgränsning inkluderande detta kriterium gav ett betydligt mindre urval än de andra två kriterierna, vilket riskerade att påverka studiens kvalitet.

Ett ytterligare kriterium för studiens urvalsgrupp var att företagen skulle vara internationellt aktiva genom att de gör inköp från utlandet, har försäljning till utlandet och/eller att de har minst ett utländskt dotterbolag. Nästa steg i urvalsprocessen innebar därför att vi gick igenom samtliga årsredovisningar för de 510 företag som stämde in på kriterierna omsättning, balansomslutning och geografisk placering för att leta efter information om internationell aktivitet. För de bolag vars årsredovisningar inte visade på internationell handel eller utländska dotterbolag, letades bolagets hemsida upp för att undersöka om den gav information om internationell handel. Bolag som saknade relevant information i sin årsredovisning och vars hemsida inte gav någon information om internationell handel sållades bort. Likaså sållades de bolag bort som helt saknade hemsida och/eller kontaktuppgifter. Av de 510 ursprungliga företagen i urvalet var det 71 stycken som tillämpade K3, uppfyllde kriteriet om internationell aktivitet och som vi kunde finna kontaktuppgifter till. Dessa utgjorde därmed studiens slutgiltiga urval. Företagen i urvalet kontaktades via mail med en kort presentation av vårt syfte och en intervjufrågan. Åtta företag besvarade frågan med att de ville delta i studien, men enbart sju företag fullföljde sitt deltagande. Mot bakgrund av ovanstående bygger studien på ett målstyrt urval (Bryman & Bell, 2017).

Då idén till studiens problematisering och syfte uppkom genom en tidigare granskning av ett stort och internationellt bolag med säte i Göteborg som tillämpade K3, ansågs även detta företag vara intressant att studera. Företaget ingår därför i studien trots att dess säte inte ligger i Skåne, vilket kan anses rimligt eftersom dess bidrag till studiens resultat anses överväga dess negativa påverkan på metodens systematik. Urvalet av detta företag kan dessutom, trots avvikandet från metodens systematik, fortfarande klassas som ett målstyrt urval enligt Bryman och Bells (2017) definition.

2.2.2 Intervjuguide och frågekonstruktion

Intervjuguiden utformades med utgångspunkt i insamlad teori och i de aspekter som tidigare forskning har lyft kring ämnet. Dessutom inleddes de skriftliga mailintervjuerna med fyra frågor om företagets verksamhet och respondentens position inom företaget för att senare vid analys och

tolkning av insamlad data kunna relatera denna till dess kontext, vilket Bryman och Bell (2017) anser vara en viktig del av analysmetoden. Vidare formulerades intervjufrågorna så tydligt och begripligt som möjligt, men också så att de samtidigt möjliggjorde öppna svar utan att riskera ett alltför snävt svarsspektrum. Eftersom respondenternas arbetsuppgifter på de deltagande företagen var kopplade till redovisning på något sätt ansågs de vara insatta i studiens ämne, och frågornas formulering anpassades därför efter en redovisningsrelaterad terminologi.

Kvalitativ metod har kritiserats för att vara subjektiv till sin utformning (Bryman & Bell, 2017; Yin, 2003). Denna kritik är inte främmande för oss som författare, utan det finns en medvetenhet om att vår utformning av intervjuguide och val av följdfrågor har inneburit en viss oundviklig grad av medskapande av empirins innehåll och omfattning. Studien antas därför ha påverkats av sin kontext i viss utsträckning. Genom öppna frågor utan bestämda svarsalternativ har vi som författare minimerat vårt medskapande av insamlad data eftersom svaren i och med detta inte har avgränsats efter våra förutbestämda föreställningar och tankesätt (Bryman & Bell, 2017).

2.2.3 Genomförande

Studien genomfördes i två steg där det första var mailintervjuer med öppna svarsalternativ, i vilka samma frågor ställdes till samtliga deltagande företag. Svaren som erhöles genom mailintervjuerna följdes i det andra steget upp med följdfrågor över telefon, vilket förutom mer utvecklade svar också möjliggjorde ett säkerställande av de skriftliga svarens tolkning.

Telefonsamtalen spelades in och transkriberades. Två företag hade inte tid för en telefonintervju och därför följdes deras mailsvar istället upp med skriftliga följdfrågor via mail. Kombinationen av skriftliga intervjuer med muntliga eller skriftliga följd- och kontrollfrågor gör att intervjuerna kan anses vara av semistrukturerad form (Bryman & Bell, 2017), vilket är en adekvat intervjuform eftersom all relevant information för en studie vanligtvis inte är möjlig att identifiera i förväg (Yin, 2003). Den data som insamlats har återgivits systematiskt i löpande text för respektive företag under avsnittet empiri. Detta har gjorts i syfte att presentera de genomförda intervjuerna så rättvist och objektivt som möjligt, och därmed undvika att återgivningen färgas av våra egna uppfattningar och åsikter.

Utifrån vald metod anses det vara möjligt att upprepa denna studie vid en framtida tidpunkt. Detta eftersom urvalet har gjorts efter bestämda kriterier, intervjuguiden har utformats utifrån vetenskaplig teori samt eftersom studiens insamlade data har analyserats efter en bestämd

struktur som beskrivs nedan. Ett hinder för en upprepning av studien skulle kunna vara valet av en semistrukturerad intervjuform vars följdfrågor beror på respondenternas svar, något som kan vara svårt att upprepa exakt. Resultatet vid en upprepad studie kan också påverkas av förändringar i människors uppfattningar som uppstår till följd av det faktum att “det är omöjligt att frysa en social miljö och de sociala betingelser som gäller” (Bryman & Bell, 2017, s. 379). Detta i kombination med att förutsättningar utvecklas och förändras innebär att resultatet av denna studie sannolikt är färgat av den tidpunkt vid vilken studien har genomförts. Trots detta kan studien mot bakgrund av att studiens urval huvudsakligen var systematiskt och relativt omfattande, samt eftersom redovisningsregelverken K3 och IFRS har en långsam förändringsprocess, ändå tilldelas en relativt hög extern reliabilitet.

Kvalitativ forskning har förutom subjektivitet också kritiserats för att generera resultat som är svåra att generalisera och den externa validiteten anses därför ibland vara låg (Bryman & Bell, 2017; Yin, 2003). Eftersom en mängd olika saker sannolikt kan vara betydelsefulla vid beslutstagande kan det finnas motiv bakom redovisningsval som inte har framkommit i denna studies resultat. Även om studien inte kan delges någon hög extern validitet har detta eftersträvat till så hög grad som det är möjligt genom ett systematiskt urval, samt genom användning av olika mätinstrument i form av både skriftliga mailintervjuer och muntliga eller skriftliga följdfrågor (Berggård et al., 2002). Studiens interna validitet anses dock vara god då intervjuguiden utformats med grund i vetenskaplig teori och de erhållna skriftliga intervju svaren följts upp genom vilket tolkningen av dessa kunde kontrolleras. Eftersom intervjuerna initialt genomfördes skriftligt utifrån samma intervjuguide, vilken utformades för att vara tydlig och uppfattas på samma sätt av studiens alla deltagare, säkerställdes att frågorna presenterades lika för samtliga respondenter. Respondenternas svar utformades därmed på samma grunder, vilket ökar reliabiliteten i studiens insamlade empiriska data.

2.2.4 Forskningsetiska principer

Denna studie har genomförts på en förutbestämd forskningsetisk grund, vilken inkluderar ett etiskt förhållningssätt till Diener och Crandalls (1978) fyra fokusområden i förhållande till de undersökta företagen och personerna. Dessa områden är konfidentialitet, samtycke, privatliv samt falska förespeglningar eller undanhållande av viktig information (Diener & Crandall, 1978). Svårigheter föreligger ofta för forskaren att kunna identifiera de risker som medverkandet i en

studie kan medföra för den undersökte. Av denna anledning ska forskaren alltid söka att anonymisera deltagarna och på så sätt undvika att åsamka deltagaren skada (Diener & Crandall, 1978). Genom att benämna företagen enbart med "Företag A", "Företag B" och så vidare, och samtidigt utesluta information som inte tillför studien någon nytta men som kan användas för att identifiera de aktuella företagen anser vi att konfidentialitetskravet är uppfyllt.

För att uppnå informationskravet bifogades ett informationsblad (se bilaga 2) till frågorna där vi redogjorde för studiens syfte och annan viktig information. Eftersom inga av frågorna rör respondenternas privatliv kan inte heller studien inkräkta på deras privatliv. Till sist är allt deltagande i studien frivilligt, och transkribering av intervjuerna delges deltagarna så att denna inte avviker från det respondenten haft för avsikt att säga, varför brist på samtycke inte borde föreligga.

2.3 Analysmetod

Den insamlade empirin strukturerades tematiskt utifrån innehåll. Således genomfördes en kodning av insamlad data för att kunna bryta ner dess innehåll i olika kategorier i form av de olika beslutsmotiv som kunde identifieras utifrån de transkriberade intervjuerna. Därefter analyserades det empiriska underlaget utifrån uppsatsens behandlade teori enligt den ram för kvalitativ forskningsdesign som beskrivs i Bryman och Bell (2017). Analysen innebar således en systematisk jämförelse mellan empiri och teori där likheter, skillnader och andra aspekter som bedömdes vara relevanta för att uppfylla studiens formulerade syfte identifierades. Viss koppling gjordes även mellan empiri och tidigare forskning. Vid tolkning och analys av den data som insamlats från varje företag relaterades denna även till respektive företags omgivning och individuella förutsättningar. Detta eftersom kontextuell förståelse för beteende är av stor betydelse för slutsatsers korrekthet (Bryman & Bell, 2017). Mot bakgrund av att empirin i analysen har kategoriserats tematiskt och sorterats efter en argumentationslogisk ordning, samt att alternativa tolkningar och förklaringar till identifierade beslutsmotiv och mönster har betraktats, går valt tillvägagångssätt i linje med Yins (2003) uppfattning om tillräddig analysmetod.

2.4 Litteratursökning

För att underbygga studien och tolka dess resultat har litteratur av vetenskaplig karaktär insamlats. Detta har skett genom databaserna *lubsearch* och *Business Source Complete*, samt genom sökmotorn *Google Scholar*. Insamlingen har skett på en standardiserad grund genom engelska sökord och -fraser som ansetts vara relevanta för studiens syfte och ämnesområde. I ett senare skede användes även referenslistor i den litteratur som bedömdes vara relevant som underlag för sökning av ytterligare relevant litteratur. Mot denna bakgrund var valet av vetenskaplig litteratur till en början målstyrt, för att sedan kombineras med en form av snöbollsurval (Bryman & Bell, 2017).

2.4.1 Källkritik

Litteratur- och informationsinsamling har skett på en källkritisk grund, där samtliga källors trovärdighet, äkthet och relevans har värderats enligt den beskrivning som görs av Skärvad och Lundahl (2016). Vi har valt att använda oss av både primär- och sekundärkällor. Den information som insamlats genom intervjuer klassificeras som primärdata eftersom informationen erhöles direkt från källan. Förarbeten, redovisningsregler och lagrum är också att betrakta som primärkällor (Biblioteken vid Lunds Universitet, 2020). I de fall då paralleller har dragits till andra forskares resultat har vi använt oss av den källan där forskningen först presenterats och när vi funnit forskning återgiven i andra artiklar har vi letat upp den ursprungliga källan med hjälp av källhänvisningar. De sekundärkällor som har använts är böcker avsedda för universitetsutbildning inom ämnena IFRS, ekonomiska teorier och uppsatsskrivande (Biblioteken vid Lunds Universitet, 2020), en del av dessa kan dock klassas som delvisa primärkällor då författarna ibland blandar egna kunskaper med referenser till andra författare.

3. Institutionalialia

3.1 Utvecklingen av internationella regler

Ett arbete för en internationell harmonisering av redovisning har pågått sedan 1973 (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Organisationen som ledde detta arbete hette International Accounting Standards Committee (IASC), vilken var en privat organisation bestående av representanter från revisionsprofessionen från Storbritannien, Kanada, USA, Australien, Frankrike, Tyskland, Mexiko samt Nederländerna (Deegan & Unerman, 2011). IASC utvecklade 41 standarder för redovisning, vilka kallades International Accounting Standards (IAS), men det var få länder som valde att tillämpa organisationens regelverk (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Detta berodde bland annat på att organisationens medlemmar var för homogena, att det saknades ett samarbete med nationella regleringsansvariga samt att personal hade koppling till andra organisationer med intressekonflikter till IASC (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

Situationen resulterade i en stor omorganisering år 2001, då organisationen förutom att byta namn till International Accounting Standards Board (IASB) också fick en större bredd genom representanter från hela näringslivet, samt från fler länder (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Dessutom blev den nya organisationen IASB också en del av stiftelsen International Financial Reporting Standards Foundation (IFRS Foundation) (Deegan & Unerman, 2011). De standarder som IASB utvecklar kom istället för IAS att kallas för International Financial Reporting Standards (IFRS) och idag består det internationella regelverket IFRS av både nyframtagna IFRS och gamla IAS (Deegan & Unerman, 2011). När en ny standard ska tas fram görs en mängd intressenter delaktiga i att kommentera förslag, och minst nio av IASB:s styrelseledamöter måste därefter rösta för förslaget (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Genom att göra alla sammanträden offentliga och kräva att medlemmar i IASB inte får ha någon koppling till tidigare arbetsgivare eller andra organisationer med intresse i IASB:s arbete har organisationen ökat sitt oberoende och transparens (Deegan & Unerman, 2011; Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

Sedan EU-beslutet 2002 om att alla noterade företag inom unionen från och med 2005 måste upprätta sin koncernredovisning enligt IFRS har regelverkets inflytande ökat avsevärt (Deegan & Unerman, 2011; Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Beslutet ger dock inte IASB obegränsad makt över redovisningsreglering inom EU, eftersom varje ny standard eller ändring i en befintlig

standard måste godkännas av EU för att gälla (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Förutom EU så har även majoriteten av de länder som har kapitalmarknader infört krav på, eller tillåtelse, att tillämpa IFRS (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Ett betydelsefullt undantag från detta är dock USA, som kräver tillämpning av det nationella regelverket Generally Accepted Accounting Principles (US GAAP) och enbart tillåter redovisning enligt IFRS för onoterade utländska företag (Deegan & Unerman, 2011).

3.2 Sveriges nationella redovisningsreglering

Sedan 2004 har Bokföringsnämnden (BFN) arbetat med K-projektet med målsättning att ta fram fyra regelkategorier för upprättande av årsredovisning. BFN:s uppdrag fram tills 2004 var att anpassa de internationella redovisningsreglerna till icke-noterade bolag. Beslutet att starta K-projektet grundade sig i att BFN upplevde att antalet valmöjligheter och komplexiteten i gällande regelverk hade lett till allt mer svårtolkade finansiella rapporter. Företagen hade stora möjligheter att påverka sitt resultat genom att välja vilken redovisningsprincip de önskade tillämpa och BFN gjorde bedömningen att rådande normgivning inte var ändamålsenlig för icke-noterade företag (BFN, 2017).

Vilket K-regelverk ett företag får tillämpa baseras på företagsform och storlek, men ett mer avancerat regelverk än det som föreskrivs får användas förutsatt att alla regler i det valda regelverket tillämpas (BFN, 2017). BFN har publicerat flertalet vägledningar innehållande lagtext, BFN:s allmänna råd, kommentarer till lagtext och allmänna råd samt exempel som stöd till företag vid tillämpning av K-regelverken (BFN, 2019). K1 är det lägsta av regelverken och är regelbaserat. Genom BFN:s vägledning får användaren tydliga instruktioner för hur redovisningen ska göras i enlighet med ÅRL och BFL. Utgångspunkten för K1 är att reglerna ska vara så lätta som möjligt att tillämpa för mindre föreningar och enskilda näringsidkare (SKV, 2020b). Huvudregeln för alla aktiebolag är K3, men mindre aktiebolag kan välja att tillämpa förenklingsregelverket K2 (BFN, 2016). Precis som K1 är K2 regelbaserat, men kraven som ställs på redovisningen är högre än för K1.

3.2.1 Regelverket K3

K3 är huvudalternativet för alla icke-noterade företag som ska upprätta en årsredovisning enligt 6 kap 1 § ÅRL. Regelverket är den lägsta tillåtna nivån för företag som räknas till större företag enligt 3 kap 1 § ÅRL. I stort sett följer regelverket K3 de ramar som ges av ÅRL, men undantag

görs för värdering av aktier i dotterbolag (SKV, 2020a). K3 är en svenskt anpassad och förenklad version av IFRS för SME (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018) och precis som IFRS är K3:s regler principbaserade (SKV, 2020a). Onoterade företag som väljer att tillämpa K3 kan redovisa enligt ÅRL och K3 för såväl moderbolag som koncern.

3.2.2 Regelverket IFRS (K4)

I Sverige tillåts moderbolaget i icke-noterade företag att tillämpa IFRS/IAS enligt 7 kap. 33 § ÅRL (som hänvisar till 7 kap. 32 § ÅRL) vid upprättande av koncernredovisning. Företag som frivilligt eller tvingat tillämpar IFRS ska använda sig av BFN:s regelverk K4. Inga icke-noterade företag tillåts att tillämpa IFRS i juridisk person, men de regler som gäller för finansiella företag ligger nära standarderna i IFRS (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Icke-noterade bolag som väljer att redovisa enligt IFRS för koncernen ska följa ÅRL och RFR 2 för moderbolagets redovisning (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

3.3 Principbaserade regelverk

K3 och IFRS/K4 är båda PBR och baseras på de redovisningsprinciper som finns i IASB:s "Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter". För varje regel inom det enskilda regelverket anges vilka grundläggande principer som ska beaktas. Det är upp till den redovisande enheten att göra en professionell bedömning i varje fall för att komma fram till hur man bör redovisa för att ta hänsyn till de principer som anges (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018).

3.4 Skillnader mellan K3 och IFRS (K4)

IFRS omfattar drygt 4000 sidor (Grant Thornton, u.å.), vilket kan jämföras med K3 som ryms på närmare 300 sidor (PWC, 2016). Som ovan nämnts kräver tillämpning av IFRS också att moderbolaget i den redovisade koncernen tillämpar ÅRL och RFR 2, men för det bolag som tillämpar ÅRL och K3 kan samma riktlinjer användas för koncern och moderbolag (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2018). Utöver dessa skillnader förekommer det en del redovisningsmässiga sådana mellan de två regelverken K3 och IFRS (K4) som gör att valet av regelverk kan vara av stor betydelse för det finansiella resultatet (PWC, 2016). Nedan tabell belyser några av de skillnader som finns mellan regelverken K3 och IFRS.

K3

IFRS

Goodwill kan inte ha en längre nyttjandeperiod än 10 år och minskas genom årliga avskrivningar.	Goodwill har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs av med nedskrivningsprövningar.
Immateriella anläggningstillgångar kan inte ha en längre nyttjandeperiod än det avtal eller den juridiska rättighet som gett upphov till den immateriella tillgången om sådan finns. Minskas genom årliga avskrivningar.	Immateriella tillgångar kan ha obestämd nyttjandeperiod. Årliga nedskrivningsprövningar ska göras istället för avskrivningar.
Vissa finansiella instrument kan redovisas till anskaffningsvärde, enl kap 11, eller verkligt värde enligt kap 12. Företaget väljer själva princip för de finansiella instrument som omfattas.	Vissa finansiella instrument ska redovisas till verkligt värde och detaljerade upplysningar ska lämnas om företagets riskhantering och deras underlag till beräkning av verkligt värde.
Egenupparbetade immateriella tillgångar kan redovisas enligt aktiveringsmodellen eller kostnadsföringsmodellen. Väljer företaget kostnadsföringsmodellen så redovisas alla kostnader i den period de uppkommer.	Egenupparbetade immateriella tillgångar delas upp i forskningsfas och utvecklingsfas. Utgifter för forskning kostnadsförs men så snart tillgångsdefinitionen anses uppfyllt är utvecklingsfasen inledd och samtliga utgifter ska aktiveras.
Samtliga materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med av- och nedskrivningar (kap 17). Komponentredovisning ska göras för betydande komponenter.	Materiella tillgångar redovisas som huvudregel till anskaffningsvärde, men undantag finns där tillgångarna kan redovisas till verkligt värde.
Förvaltningsfastigheter redovisas till anskaffningsvärde, men not ska finnas om verkligt värde.	Förvaltningsfastigheter kan redovisas till anskaffnings- eller verkligt värde.
Leasade tillgångar delas upp i operationell- och finansiell leasing. Leasingavgiften kostnadsförs.	Leasade tillgångar som innehas längre än 12 månader och uppgår till ett betydande belopp ska värderas som anläggningstillgång och skuld till leasinggivaren. Värdet av tillgången utgörs av framtida utgifter för tillgången omräknat till nuvärde.
Riktlinjer för aktierelaterade ersättningar till anställda i dotterbolag saknas.	Det finns riktlinjer för "speciella situationer" såsom när anställda i dotterbolag får aktierelaterade ersättningar.
Riktlinjer för redovisning av kundlojalitetsprogram saknas.	Det finns riktlinjer för hur kundlojalitetsprogram ska redovisas.
Det är tillåtet att beräkna förmånsbestämda planer för anställda med förenklingsregel.	Förmånsbestämda planer ska beräknas enligt utförliga beskrivningar, förenklingsberäkningar är endast godtagbara i vissa fall.
Lägre grad av upplysningskrav.	Högre grad av upplysningskrav.
Vid justering av tidigare upprättad förvärvsanalys får förvärsrelaterade utgifter räknas in i tillgångens anskaffningsvärde.	Vid justering av tidigare upprättad förvärvsanalys får inte förvärsrelaterade utgifter räknas in i tillgångens anskaffningsvärde.

Tabell 1: Överblick över skillnader mellan K3 och IFRS (BFN, 2017; IFRS Foundation, u.å.c)

4. Teoretisk referensram

Den teoretiska referensram som används i denna studie har sin utgångspunkt i tidigare forskning på området redovisningsval och vad denna forskning menar motiverar företag att välja ett alternativ framför ett annat. De olika motiv som presenterats i tidigare forskning kan förklaras utifrån flera olika teoretiska perspektiv, vilka kommer användas för att analysera studiens insamlade empiriska data. Då det i den tidigare forskningen och i de teorier som används också framkommer många snarlika motiv, eller motiv som kan anses ligga nära varandra, har ett försök gjorts att samla dessa under åtta övergripande motiv för att skapa en tydligare bild. I detta avsnitt presenteras de motiv som kommer undersökas och de teoretiska perspektiv som kommer användas för att förklara och analysera dem.

4.1 Motiv bakom val av redovisningsregelverk

När företag tar beslut om redovisningsregelverk kan det få konsekvenser för företaget på flera olika plan. I valet som denna studie undersöker, alltså mellan K3 och IFRS, har sannolikt den största skillnaden som företag upplever sin grund i de faktiska redovisningsmässiga skillnaderna mellan regelverken, vilka presenterades i föregående kapitel. Ett val mellan dessa regelverk kan dock också ge andra effekter. Om företaget genom sitt val av regelverk har för avsikt att påverka redovisningen eller några följd effekter av denna så gör det ett redovisningsval enligt den definition som ges i Fields, Lys och Vincent (2001). Utifrån dessa avsikter går det att identifiera vilka motiv som ligger bakom beslutsfattandet kring redovisningsregelverk i företagen. Vidare framhåller Fields, Lys och Vincent (2001) också att det vanligtvis finns fler än ett motiv och önskad effekt bakom företags val av redovisningsregelverk.

4.1.1 Följa lagkrav

Litteraturen på området redovisningsval fokuserar huvudsakligen på de val företag kan göra inom ramarna för vad som är lagligt, vilket sannolikt kan förklaras av att man utgår från att företag följer lagen. I Warwick, Bradbury och Hooks (2017) studeras skillnaden mellan företag i Nya Zeeland som bytte regelverk till IFRS frivilligt respektive väntade tills regelverket blev lagstadgat. Studien utgår således ifrån antagandet att företag följer lagen. Oavsett om detta antagande anses vara självklart eller inte så är lagkonformitet ett motiv som sannolikt ligger till grund för företags val av redovisningsregelverk, även om motivet sannolikt inte har någon stor betydelse i en analys som ämnar bidra med kunskap om motiv bakom regelverksval.

4.1.2 Skapa nytta för ägarna

Weibenberger, Stahl och Vorstius (2004) konstaterar att företags redovisningsval syftar till att möta aktieägares krav på information, och Libby, Rennekamp och Seyberts (2015) menar i sin litteraturoversikt att litteratur om redovisningsval vanligtvis ser chefsmässigt egenintresse och maximering av aktieägares intressen som främsta motiv bakom företags val av redovisning. Newman och Sansing (1993) visade i sin studie att viljan att inneha en stark marknadsposition och konkurrenskraftighet också påverkar val av redovisning, vilket kan anses vara en form av nytta för ägarna i form av till exempel inflytande på marknaden och stabila intäkter. Sammantaget pekar studierna således på att nytta i någon form till företagets ägare utgör ett motiv bakom företags redovisningsval.

4.1.3 Undvika kostnader

Flera tidigare studier visar också att kostnader kan förklara företags redovisningsval. Kostnaderna kan vara både i form av implementeringskostnad vid byte av regelverk och löpande kostnader för att redovisa enligt valt regelverk. Jermakowicz, Prather-Kinsey och Wulf (2007) genomförde en kvalitativ studie i Tyskland inför implementering av IFRS och undersökte inställningen hos företagsledningen i de DAX30-företag som skulle komma att omfattas av regelverket. Studien ger stöd för att företag förknippar byte av regelverk med implementeringskostnader.

Vidare menar Baldwin, Cave och Lodge (2015) att behandling och rapportering av information är kostsamt för företag eftersom varje organisation har begränsad tid och övriga resurser, medan Knoeber och McKnee (1991) kommer till slutsatsen att företag väljer samma redovisningsregler och metoder som andra företag i samma eller liknande ekonomisk miljö i syfte att minimera kostnader relaterade till kontroll och övervakning av verksamheten. Botosan (1997) studerar istället nivå på företagsinformation och drar slutsatsen att en ökad omfattning av företagsrapportering leder till minskade kapitalkostnader. Denna studie inkluderas i Fields, Lys och Vincent (2001), som dock också ger exempel på andra studier som de menar gör att det inte finns entydiga bevis för att ökad rapportering sänker företagets kapitalkostnader.

4.1.4 Användarvänlighet

“En drastisk sammanfattning av läget är att vi är i eller på väg till en situation där ett stort och svårtillämpat regelverk för de icke-noterade företagen ger finansiell information av mycket tveksamt värde” skrev Anders Bengtsson i Balans 2004 som ett argument för

Bokföringsnämndens (BFN) beslut att införa K-regelverken (Balans, 2004, s. 25). I artikeln förklaras IFRS som allt för komplicerat och svårt att tillämpa för små och medelstora företag och att det utan enklare regelverk uppstår risk för icke tillförlitliga och felaktigt utformade rapporter. K-regelverken kom till för att erbjuda enklare redovisningsalternativ för små och medelstora företag som saknade resurser och kunskap att tillämpa det komplexa internationella regelverket IFRS (Balans, 2004).

Vidare visade Jermakowicz, Prather-Kinsey och Wulfs (2007) studie av tyska företag att företag som stod inför en övergång till IFRS förutom implementeringskostnader också upplevde komplexitet som en stor utmaning kring regelverket och saknade även vägledning till övergången. Warwick, Bradbury och Hooks (2017) intervjuade istället 26 företag i Nya Zeeland som omfattas av IFRS, och baserat på om de valt att övergå till standarden innan eller efter den blev tvingande så klassades företagen som "early adopters" eller "late adopters". Syftet med studien var att undersöka gruppernas uppfattning om fördelar och nackdelar med regelverket, samt att försöka förstå motiverande faktorerna bakom deras val av en tidigare eller senare implementering. Slutsatsen som Warwick, Bradbury och Hooks (2017) drog av studien var att "early adopters" framstod som mer säkra på regelverkets effekter än "late adopters" vars främst motiverande faktor till att vänta var att de förväntade sig kunna använda sig av den expertis som "early adopters" hade byggt upp.

Ett ytterligare exempel på litteratur som belyser användarvänlighet kopplat till redovisningsregelverk är Riepe (2019) som belyser att det finns svårigheter förknippade med att tillämpa internationella redovisningsregelverk och standarder på nationell nivå. Detta eftersom Riepe (2019) menar att de som utformar den internationella regleringen saknar kunskap och insikt kring regleringens anpassning till nationell nivå i olika länder. Resonemanget kompletteras av Baldwin, Cave och Lodge (2015) som menar att all litteratur inom området är samstämmig i att global reglering kräver mångfald för att hantera alla olika problem som den syftar till att hantera. Riepe (2019) pekar även på att tillämpningssvårigheterna av globala regelverk också orsakas av att intressegrupper bakom olika regelverks uppkomst har olika intressen som inte överlappar varandra helt, vilket skapar motsägelsefulla regler om samma saker. En sådan situation med konkurrerande regelverk på samma område menar Baldwin, Cave och Lodge (2015) sannolikt leder till negativa effekter på en övergripande samhällsnivå.

Ett motiv bakom företagens val av redovisningsregelverk kan mot denna bakgrund vara användarvänlighet, vilket baseras på företagens uppfattning om olika regelverks komplexitet.

4.1.5 Påverka resultatet

Tidigare studier pekar även på att resultatpåverkan kan utgöra ett motiv bakom redovisningsval. Till exempel presenterar DeFond och Jiambalvo (1994) en studie som går i linje med skuldhypotesen inom Positive Accounting Theory, vilken innebär att företag gör redovisningsval i syfte att öka intäkter om företaget riskerar att inte uppfylla sina långgivares finansiella villkor. Denna slutsats drar även Fields, Lys och Vincent (2001) i sin litteraturöversikt, men framhåller att det även finns studier vars resultat inte stödjer detta. De konstaterar också att det finns litteratur inom området redovisningsval som visar att företag använder redovisningen för att sänka sina resultat och undvika skatter. Även Weibenberger, Stahl och Vorstius (2004) slutsats, att främst finansiella motiv låg bakom tyska företags övergång till något av de internationella redovisningsregelverken US GAAP och IFRS, tyder på att resultatpåverkan är ett viktigt motiv vid val av regelverk.

Vidare visar också Jermakowicz, Prather-Kinsey och Wulfs (2007) studie att en av utmaningarna som företag såg med en övergång till IFRS var att hantera en ökad volatilitet i resultatet, och enligt Warwick, Bradbury och Hooks (2017) var regelverkets påverkan på företagets finansiella rapporter den faktor som flest "early adopters" av IFRS lyfte fram som anledning bakom bytet till regelverket. Dichev och Li (2013) drar istället slutsatsen att det finns en positiv relation mellan ett företags växande och redovisningsval med syfte att öka intäkter, men att denna relation inte kan fastställas med tillräcklig säkerhet. De konstaterar dock även att det är sällsynt att företag ändrar sina redovisningsval, och drar därför slutsatsen att intäktsökning inte utgör en bestämmande faktor bakom val av redovisning.

Silva de Almeida och Lemes (2020) applicerar ett lite annat perspektiv på frågan och konstaterar, utifrån empiriska data från Storbritannien, Tyskland och Brasilien, att graden av internationalisering och utbildningsnivån hos ett företags CFO har ett negativt samband med benägenhet att välja redovisningsregler som ökar vinster och/eller det operativa kassaflödet.

4.1.6 Följa normen

Fields, Lys och Vincent (2001) menar att företags redovisningsval påverkas av andra parter i den miljö de befinner sig i. Denna slutsats kommer även Knoeber och McKnee (1991) fram till då de som tidigare nämnt konstaterar att företag väljer samma redovisningsregler och metoder som andra företag i samma eller liknande ekonomisk miljö för att minimera sina kostnader för kontroll av verksamheten. Att företags redovisningsval påverkas av omgivande företag skulle kunna förklaras av förekomst av normer inom företagens ekonomiska miljö. Samtidigt pekar Weibenbergers, Stahls och Vorstius (2004) studie på att internationalisering och jämförbarhet mellan olika företag också utgör ett motiv som kan knytas till samma område, om än ur ett större perspektiv.

4.1.7 Tillgodose intressenter

Newman och Sansing (1993) menar att företag väljer att rapportera med hänsyn till rapportens effekt på deras marknadsposition och företag tenderar därför att inte rapportera information som antas påverka marknadspositionen negativt. Inflytelserika kunder och leverantörers efterfrågan eller krav på redovisning kan därför utgöra motiv för företagets redovisningsval eftersom den kontraktuella relationen kan vara av stor betydelse för företagets framgång och därmed dess position på marknaden. Också Fields, Lys och Vincent (2001) belyser vikten av kontraktuella relationer och menar att relationen med externa parter är en av de tre främsta motiven bakom företags redovisningsval.

4.2 Teoretiska perspektiv

4.2.1 Agentteori

Det agentteoretiska perspektivet kan användas för att förklara hur det kontraktuella förhållandet mellan anställda och företagsägare leder till att redovisningsval tas i syfte att skapa nytta för ägarna. Ur ett agentteoretiskt perspektiv är alla organisationer, såsom företag och koncerner, uppbyggda av kontrakt. Kontrakten, som länkar företaget med dess olika intressenter har som funktion att se till att alla parter är motiverade att agera i riktning mot att maximera organisationens värde (Deegan & Unerman, 2011). Davis, Schoorman och Donaldson (1997) menar att alla individer tar beslut med syfte att tillgodose sitt eget intresse, såsom att anställda får egennyttan i form av lön mot att agera i sin arbetsgivares intresse. Enligt agentteorin kan

arbetstagaren benämns som agent och arbetsgivaren som principal (Jensen & Meckling, 1976), vilket i den här studien kan förklara förhållandet mellan en ekonomichef (agent) och företagets ägare (principal). Genom det kontraktuella förhållandet delegeras beslutsfattande och makt till agenten och agenten förbinder sig att agera i principalens intresse (Jensen & Meckling, 1976) såsom att en ekonomichef förväntas ta redovisningsmässiga beslut i linje med företagsägarnas intresse.

En annan aspekt av att skapa nytta är att undvika sådant som drar ned nyttan. Utifrån ett agentteoretiskt perspektiv har ägarna ett vinstmaximerande intresse (Davis, Schoorman & Donaldson, 1997), vilket underbygger argumentet att företag är negativt inställda till kostnader. Agentteorin kan därmed användas för att teoretiskt förklara hur kostnader som förknippas med de olika regelverken kan vara ett bakomliggande motiv till företags val.

4.2.2 Kostnadsnyttoanalys (CBA)

Enligt Aven (2004) är CBA ett analysverktyg som kan användas för att studera nyttoeffekter och risker, såsom kostnader, med olika åtgärder. När begreppen nytta och kostnad av ett redovisningsval ställs i relation till varandra kan det förklaras med att företagen genomför en CBA, för att utvärdera alla möjliga utfall och avgöra vilket redovisningsval som sannolikt genererar högst nytta. Teorin om CBA som så den beskrivs av Aven (2004) kan därför användas för att förklara alla de motiv där företagen i något avseende gör en jämförelse av förväntad kostnad och nytta kopplat till olika valmöjligheter.

4.2.3 Institutionell teori

4.2.3.1 Isomorfism

Meyer och Rowans (1977) teori ”Isomorfism” förklarar hur företag följer normen och tar beslut utifrån hur andra företag inom samma bransch beslutat. De menar att det finns branschnormer som företag följer för att försäkra sig om att de framstår som legitima.

DiMaggio och Powell (1983) använder uttrycket ”modellering” för att beskriva hur företag väljer att använda andra företag med samma institutionella liv som modeller för hur de agerar, vilket beskrivs som mimetisk isomorfi. Modelleringen kan enligt DiMaggio och Powell (1983) vara medveten eller omedveten som ett resultat av rådgivning från en konsultbyrå. En annan mekanism som skulle kunna förklara företagens val av regelverk är tvingande isomorfi, som

innebär att företagen tar beslut utifrån förväntningar från olika intressenter (DiMaggio & Powell, 1983). Tvingande mekanismer i form av formella krav kan förklara varför företag inte väljer att redovisa enligt annat än vad som tillåts enligt statliga regleringar eftersom det skulle leda till sanktioner. Den tredje typen av isomorfism, normativ isomorfism, innebär att flera inom en yrkesgrupp har fått samma utbildning och/eller nätverkar med varandra, vilket leder till att de utvecklar en professionell norm som sprider sig till den organisation de arbetar i (DiMaggio & Powell, 1983). Den externa eller interna part som är drivande i företagets val av regelverk skulle således kunna ta en ståndpunkt i frågan utifrån den professionella norm som råder i dennes yrkesgrupp. DiMaggio och Powell (1983) belyser dock att det kan vara svårt att finna stöd för normativ isomorfism på grund av de andra två mekanismernas påverkan.

4.2.3.2 Organisationsfält

DiMaggio och Powell (1983) undersökte vilka mekanismer som ligger bakom den homogenitet som finns bland företag inom samma organisatoriska område. Ett sådant område är enligt deras definition ett område där företag har gemensamma institutionella liv genom att de har samma nyckelleverantörer eller -kunder, alternativt omfattas av samma regleringar och/eller producerar liknande produkter. Eriksson-Zetterquist, Styhre och Kalling (2015) beskriver att skapandet av organisationsfält är en löpande process som ständigt förnyas och som är beroende av de organisationer som ingår i fältet. Författarna betonar att fälten inte bara är uppbyggda av företag som handlar med varandra, utan även av företag som delar kunskap eller värderingar med varandra.

4.2.4 Legitimitetsteori

Legitimitetsbegreppet, när det används i denna studie, är enligt Suchmans (1995) definition ”en generaliserad uppfattning eller antagande om att en enhets agerande är önskvärt, rätt och lämpligt inom något socialt konstruerat system av normer, värderingar, tro och definitioner” (s. 575). Suchman (1995) anser att legitimitet så som det används av institutionella forskare är nästintill synonymt med institutionalisering eftersom forskarna menar att företagen är ett naturligt resultat av de normer och värderingar som råder i den institutionella miljö de befinner sig i. Dowling och Pfeffer (1975) menar att företag antingen eftersträvar legitimitet genom att agera legitimt eller genom att agera så att de framstår som legitima. Mot bakgrund av detta kan legitimitetsteorin med ett institutionellt synsätt användas för att förklara varför normer är ett möjligt motiv till

företags val av regelverk. Motpolen till ett institutionellt synsätt är ett strategiskt, då legitimitet betraktas som ett strategiskt verktyg som företag använder för att få konkurrensfördelar och tillgång till resurser (Suchman, 1995), vilket skulle kunna förklara kunder och leverantörers intresse som ett motiv till val av regelverk.

Om företag inte uppfattas som legitima grundar sig det i att det finns en skillnad mellan uppfattning om företaget och förväntan på företaget, ett så kallat legitimitetsgap. Uppkomsten av legitimitetsgap kan för företaget innebära konsekvenser i form av sanktioner av legal, ekonomisk eller social karaktär (Dowling & Pfeffer, 1975). Legitimitetsteorin kan därför teoretiskt förklara varför företag följer rådande lagar och skulle även kunna förklara varför företag föredrar ett regelverk som är lätt att tillämpa och minskar risken för fel.

4.2.5 Intressentteori

Freeman (1984) beskriver en intressent som en grupp eller individ som har inflytande över, eller påverkas av, företagets handlingar. För de flesta företag är de interna intressenterna ägare och anställda och kategorin externa intressenter utgörs av konkurrenter, kunder, leverantörer, långivare, stat och samhälle (Freeman, 1984). Stat och ägare är inflytelserika intressenter som företagen kan förväntas ta hänsyn till inför val av regelverk och intressentteorin kan därför ge teoretiskt stöd till motiven att skapa nytta för ägarna och att följa lagkrav.

Mitchell, Agle och Wood (1997) har vidareutvecklat intressentteorin och menar att intressenter kan ha olika hög grad av inflytande på ett företag beroende på vilka egenskaper deras intresse gentemot företaget har. De egenskaper forskarna baserar sin intressentteori på är makt, legitimitet och angelägenhet. Teorin innebär att olika beteendemönster gentemot företaget kommer att uppstå beroende på vilken eller vilka av dessa egenskaper en intressent har. Utifrån olika kombinationer av de tre egenskaperna har Mitchell, Agle och Wood (1997) skapat sju typer av intressenter som delas in i tre övergripande grupper beroende på hur hög grad av inflytande de har på företaget. Gruppen med lägst inflytande innehar bara en av de tre egenskaperna och kallas därför latenta intressenter eftersom de inte anses kunna få någon uppmärksamhet från företaget, medan gruppen med två egenskaper kan förvänta sig någon respons av företaget och kallas därför förväntansfulla intressenter. Intressenter med samtliga tre egenskaper har högt inflytande på företaget och dessa kallar Mitchell, Agle och Wood (1997) för definitiva intressenter.

Mot bakgrund av ovan skulle företagens redovisningsval helt eller delvis kunna motiveras av kunder och leverantörers önskemål, men detta förutsätter att intressentgrupperna har ett intresse i företagens redovisning och att de uppfyller kraven för förväntansfulla eller definitiva intressenter.

4.3 Sammanfattning teoretisk referensram

Sammanfattningsvis finns det litterärt och teoretiskt stöd för att Fields, Lys och Vincent (2001) slutsats, att det finns flera möjliga motiv bakom företags val av redovisningsregelverk, stämmer. Mot bakgrund av ovan kan dessutom samma teoretiska perspektiv användas för att förklara förekomsten av flera motiv. Tabell 2 nedan sammanfattar de av tidigare litteratur identifierade motiven bakom redovisningsval och de teoretiska perspektiv de kan förklaras utifrån.

		Motiv						
		Lagkrav	Nytta	Kostnad	Användarvänlighet	Resultatpåverkan	Norm	Kunder/Leverantörer
Teori	● Agentteori		●	●				
	● Kostnadsnyttoanalys		●	●	●	●		●
	● Institutionell teori	●					●	●
	● Legitimitetsteori	●			●		●	●
	● Intressentteori	●	●					●

Tabell 2. Översikt över teoretiska perspektiv och dess koppling till beslutsmotiv.

5. Empiri

5.1 Företag A

Företaget bedriver entreprenadverksamhet inom måleri och bygg, försäljning av vissa byggvaror. Den geografiska marknaden består främst av Sverige och tidigare till viss del i Danmark och innefattar både privata och offentliga kunder. Filialer finns på flertalet platser. Utöver detta bedriver inte företaget internationell handel i någon större utsträckning. Av företagets kostnader motsvaras cirka en procent av import.

Ekonomichefen på företaget anser att hanteringen av leasing är det område där regelverken skiljer sig åt som är mest relevant för företaget. Ekonomichefen betonar dock att hen inte har någon djupgående kunskap i regelverken och att den enskilt största anledningen till att företaget redovisar enligt K3 är de tvingande regler som finns eftersom enklare regler ofta är att föredra. Respondenten anger dock att om valet stod mellan K2 och K3 hade valet ändå fallit på K3 eftersom det hade påverkat företagets redovisning på ett positivt sätt, men att gå längre var aldrig aktuellt. Inför valet rådgjorde företaget med en revisor angående regelverken, men internt var det ekonomichefen som hade den mest betydelsefulla rollen i valet. Om revisorn i detta läge framställt ett bra argument för en frivillig tillämpning av IFRS hade också ekonomichefen övervägt detta. Vidare anger respondenten att andra företag i samma bransch också tillämpar K3, men att branschen inte påverkat deras val. Om det blivit en norm bland andra onoterade bolag att frivilligt tillämpa IFRS anger ekonomichefen att de hade fått överväga en övergång, och se över om det finns fördelar med det internationella regelverket.

Företagets internationella kunder efterfrågar ibland finansiella rapporter i form av årsredovisningar, men det kommer enligt respondenten aldrig några frågor på innehållet i dessa. Hen menar också på att företaget inte gör affärer i den storleksordningen som gör det värt att rapportera enligt IFRS resursmässigt och att det därför inte finns någon anledning att tillämpa det internationella regelverket. Om det däremot skulle uppstå ett sådant tillfälle där betydande kunder för verksamheten hade efterfrågat finansiella rapporter enligt IFRS hade företaget tillmötesgått detta.

Ekonomichefen anser att både implementeringskostnader och användarvänlighet varit en faktor i valet av regelverk. Detta främst eftersom hen anser att regelverk ska vara smidiga och enkla, och

att ”krångliga” regelverk medför ökade löpande kostnader som inte medför någon egennytt. Om ett byte av redovisningsregelverk däremot hade upplevts gynna företaget menar respondenten att det alltid finns anledning att omvärdera valet av regelverk.

5.2 Företag B

Företaget bedriver tillverkning och försäljning av maskiner. Den geografiska marknaden innefattar hela världen, även om Nordamerika och Kina i dagsläget är mindre marknader. Drygt 95 procent av företagets omsättning kommer från export, medan ungefär 20 procent av kostnaderna kommer från utlandet.

Företagets CFO lyfter fram att företaget aldrig övervägt en frivillig övergång till IFRS, men att det merarbete som detta är associerat med i första hand hade varit hänförligt till de upplysningskrav som finns i regelverket. Då K3 är den lägsta standarden som är tillåten för koncerner, och dessutom är mindre komplex än IFRS finner inte företaget någon nytta i att frivilligt redovisa enligt det högre regelverket. Övergången till K3 genomfördes endast för att uppfylla de lagstadgade kraven. Respondenten menar att inga rekommendationer angående IFRS från en extern part som inte fokuserar på de lagar och regler som finns inte kommer att höras från företaget. Inte heller har andra företag påverkat företag B i valet av regelverk, och kommer inte heller att göra det även om majoriteten av dessa företag hade tillämpat IFRS. Företagets internationella kunder är nöjda med de finansiella rapporter som företaget tillhandahåller och de leder inte till följdfrågor. Även om kunderna hade efterfrågat IFRS hade företaget ändå inte övergått till en frivillig implementering.

För företaget har implementeringskostnader varit en faktor i valet, men inte användarvänlighet. Samtidigt betonar företagets CFO att deras val till fullt är baserat på lagkrav, och att den externa redovisningen inte tillför det egna företaget något mervärde och därför ska utföras till minsta möjliga kostnad.

5.3 Företag C

Företaget, som bedriver handel med skogsprodukter och vissa råvaror, är verksamt globalt på i stort sett alla internationella marknader även om Afrika inte täcks i lika hög grad som övriga världsdelar. Handeln sker huvudsakligen genom import och export mellan olika länder och inga affärer görs idag inhemskt i Sverige.

Respondenten, som till för ett år sedan varit företagets CAO i över 30 år, anser att hans kunskap om IFRS på detaljnivå är liten eftersom företaget upprättar sin redovisning enligt K3, men upplever att IFRS är mycket komplext och detaljrikt. Valet att tillämpa K3 har baserats på enkelhet, där K3 upplevs innehålla mindre komplexa regler. IFRS har endast övervägts då företaget diskuterade börsintroduktion. Inför valet av redovisningsregelverk uppger respondenten att företaget framförallt rådgjorde med sin revisor och beslutet fattades sedan gemensamt mellan CAO, revisor och styrelse. Respondenten anser inte att val av redovisningsregelverk hos andra företag inom branschen har påverkat företag C:s val av regelverk, utan säger att man alltid har försökt tänka själv och göra det som är bäst för just det egna företaget. Respondenten tror inte heller att företaget hade valt IFRS om man fått veta att majoriteten av stora onoterade bolag i Sverige frivilligt tillämpar IFRS, utan endast om det vore en konkurrensfördel. Respondenten tror dock att en rekommendation från en extern part, som exempelvis en revisionsbyrå, hade kunnat få företaget att överväga IFRS om företaget ansett att det hade gynnat affärsverksamheten eller om bankerna som företaget är mycket beroende av hade krävt det.

Vidare anser respondenten inte att implementeringskostnader har varit en faktor som påverkat företagets val av regelverk. Istället anser hen att ökade löpande kostnader varit en faktor i beslutstagandet. Detta eftersom IFRS upplevs innebära mycket mer byråkrati och mer krav på information från företagets dotterbolag, vilket respondenten menar skulle innebära ökade löpande kostnader som kanske inte skulle motsvaras av ökade intäkter. Respondenten anger därför att användarvänlighet har varit en faktor bakom regelverksbeslutet, då hen menar att användningen av ett mindre komplext regelverk gör att företaget kan fokusera mer på ett förståeligt innehåll som passar dess bransch.

Respondenten anger att internationella kunder och/eller leverantörer har efterfrågat finansiella rapporter från företaget, men har däremot inte upplevt att företaget behövt förklara innehållet i dessa. Respondenten lyfter att amerikanska onoterade bolag inte lämnar ut några officiella siffror alls, och att företag C kan lämna ut finansiell information som i stort påminner om internationella regler har därför inte upplevts som något problem. Om mer än en av företagets internationella kunder eller leverantörer hade krävt finansiella rapporter enligt IFRS tror respondenten dock att det varit möjligt att företaget hade tillmötesgått detta och börjat tillämpa IFRS.

Avslutningsvis lyfter respondenten att den viktigaste faktorn som påverkat företagets val av regelverk är att presentera siffror på ett lättbegripligt sätt utan för mycket information som företagets intressenter kanske inte ens vill ha. Dessutom menar respondenten att IFRS är ett onödigt regelverk i företagets fall eftersom verksamheten anses vara simpel utifrån att företaget inte har några stora fasta tillgångar, produktion eller investeringar i maskiner.

5.4 Företag D

Företaget bedriver utveckling och tillverkning av förpackningssystem för livsmedel. Försäljning av dessa system förekommer på i stort sett alla kontinenter i världen, förutom Afrika. Av företagets omsättning går mer än 90 procent på export, medan import står för cirka två procent av kostnaderna.

Ekonomichefen på företaget anser att hanteringen av leasing och de mer utvecklade upplysningskraven som finns i IFRS i förhållande till K3 är de områden där regelverken skiljer sig speciellt mycket. Framförallt anser hen att upplysningskraven i IFRS är betydligt mer komplexa än i K3 och att det därför krävs mer förarbete för företag D eftersom vissa poster ska värderas annorlunda än i förhållande till K3. Dessutom menar hen att hanteringen av leasing har visat sig vara ett stort problem för de företag som övergått till IFRS eftersom regelverket är så komplext, och företag ofta varit tvingade att ta hjälp från konsulter då tillräcklig kunskap om regelverket inte funnits inom företagen. Eftersom företaget själv övergått till att leasa en del tillgångar istället för att äga dessa är det också just hanteringen av leasing som hade påverkat företaget i störst utsträckning om företaget övergått till IFRS.

Företaget har valt att tillämpa K3 då det är ett privat bolag och det inte finns något behov av att redovisa enligt IFRS. Företaget har heller inga intressenter som har efterfrågat finansiella rapporter enligt IFRS, varken ägare, kunder eller leverantörer, och det tillför därför inget mervärde för företaget enligt ekonomichefen. På frågan om företaget har övervägt att tillämpa IFRS kommenterar ekonomichefen att hen inte arbetade på företaget vid den tidpunkten, men att hen inte har hört att det någonsin förekommit diskussioner om att det skulle vara aktuellt. Av samma anledning blir det därför svårt för respondenten att svara på om det var någon intern eller extern part som var mer delaktig i regelverksbeslutet när detta togs. Däremot har respondenten inga problem att resonera kring huruvida en rekommendation från en extern part hade kunnat påverka företaget att ta ett annat beslut. Här anser ekonomichefen att företaget och dess revisorer

är överens om att företaget ska tillämpa K3, men om revisorerna har ett väl underbyggt argument för en frivillig övergång till IFRS kan företaget ”inte stoppa huvudet i sanden”. Respondenten menar också att företaget försöker att se till sin egen situation och inte låter sig påverkas i alltför stor grad av hur andra företag arbetar med redovisning. Därför uppger respondenten också att det är tveksamt om företaget hade bytt till IFRS även om majoriteten av andra stora onoterade företag tillämpade detta regelverk frivilligt.

Även om företagens leverantörer ibland efterfrågar finansiella rapporter upplever inte ekonomichefen att det förekommer frågor kring redovisningen, och företaget behöver alltså inte förtydliga poster och tolka innehållet i dessa för sina leverantörer. Däremot ser respondenten att det finns en möjlighet till en frivillig övergång till IFRS om företagens viktigaste leverantörer kräver detta, även om hen poängterar att leverantörer nog allt är mer intresserade av företagens betalningsförmåga än hur företaget redovisar exempelvis leasingtillgångar. Ekonomichefen tror inte heller att företagens kunder är speciellt intresserade av företagens redovisning.

På ekonomiavdelningen har det inte resonats kring exempelvis konsultkostnader eller liknande för att implementera och följa IFRS, men däremot har användarvänligheten varit en faktor i beaktandet av regelverk. Respondenten menar att IFRS kräver för mycket arbete i förhållande till K3 sett till det ringa mervärde det skulle medföra att övergå till den högre standarden. I övrigt kan inte ekonomichefen dra sig till minnes några andra faktorer som skulle kunna ha påverkat företaget i endera riktning gällande valet av regelverk.

5.5 Företag E

Företaget bedriver utveckling och försäljning av maskinsystem på både den svenska och internationella marknaden i form av Europa, Asien och Nordamerika. Ekonomichefen som svarar på våra frågor anger att export står för cirka 40 procent av företagens omsättning och att 10 till 20 procent av företagens inköpskostnader utgörs av import.

Respondenten uppger att hen inte är insatt i IFRS regelverket och därför inte kan ge svar på specifika frågor gällande detta. Ekonomichefen förklarar att företaget valde det högre regelverket K3 när de stod inför valet att tillämpa K2 eller K3. Argumentet för att välja det högre regelverket K3, var enligt respondenten, att företaget på sikt skulle uppnå de kriterier som gör K3 tvingande och undvek att ställas inför utmaningar längre fram genom att välja en proaktiv väg med det

högre regelverket. Respondenten menar att det aldrig varit någon diskussion om att frivilligt tillämpa IFRS, varken från företagets eget håll, i form av ekonomichefen själv tillsammans med ledningen, eller från bolagets revisor som också tillfrågades när företaget skulle ta ställning till frågan om regelverk. Ekonomichefen uppger i samband med detta att en rekommendation från revisorn hade fått företaget att överväga alternativet IFRS eftersom hen anser att det är viktigt att lyssna på expertråd.

Påverkan av hur andra företag i branschen arbetar med redovisning menar respondenten hittills har varit obefintlig och hen ställer sig tveksam till att uppkomsten av en branschnorm kring frivillig tillämpning av IFRS hade kunnat påverka företagets val av regelverk. Detta då företaget vill hålla redovisningen så enkel som möjligt. Ekonomichefen upplever inte att det i dagsläget finns någon efterfrågan på finansiella rapporter från företagets internationella kunder och leverantörer. På frågan om företagets kunder skulle kunna påverka deras val av regelverk svarar hen att kunderna alltid står i centrum och att om en betydande internationell kund efterfrågat rapporter enligt IFRS hade bolaget fått överväga detta. På samma sätt resonerar respondenten kring vissa marknader och anger speciellt USA som en potentiell marknad där ökad aktivitet från företaget kanske kunde leda till en övergång till IFRS. För företaget var både kostnader och användarvänlighet faktorer som togs i beaktning när de valde regelverk eftersom de anser det är viktigt att hålla nere både implementeringskostnader och användandet av andra resurser, speciellt om det inte leder till någon direkt nytta för företaget självt. Ekonomichefen säger avslutningsvis att hen tror att det kan bli aktuellt att överväga frivillig tillämpning av IFRS i framtiden, förutsatt att det finns någon anledning att tro att det är gynnsamt för företaget och menar att en expansion av verksamheten skulle kunna vara en sådan anledning.

5.6 Företag F

Företaget bedriver utveckling och försäljning av sport- och friluftsförbrukningsartiklar under olika varumärken. Ekonomiansvarig på företaget anger att företaget är aktivt på flertalet marknader i världen och 55 procent av bolagets omsättning kommer från internationell försäljning. Företagets inköp görs i huvudsak från Asien.

Respondenten anser att företaget inte skulle påverkas i någon speciell utsträckning av att tillämpa IFRS istället för K3. Hen anger dock att företaget innehar en del valutasäkringar och att det är den mest relevanta skillnaden mellan regelverken för företaget, även om leasing och

redovisningen kring några immateriella tillgångar också hade påverkats. Ekonomiansvarig anser sig själv inte ha någon detaljkunskap gällande IFRS, men anser att regelverket är onödigt komplicerat med alla upplysningskrav. Vidare uppger respondenten att det inte var något alternativ att välja IFRS när bolaget grundades, utan att företaget valde den lägsta standarden som var möjlig enligt lag. Regelverket K3 anses fortfarande vara ett naturligt val då IFRS upplevs vara för komplicerat och anses inte heller tillföra företaget något mervärde. Respondenten anger dock att om företaget hade bedrivit en annan typ av verksamhet hade det kanske varit befogat att istället välja IFRS om det påverkat redovisningen på ett positivt sätt.

Då både ekonomiansvarig och en av ägarna tidigare arbetat med revision, var det främst dessa två som tog beslutet att tillämpa K3 och det ansågs inte vara nödvändigt att vända sig till någon utomstående för rådgivning i frågan. Däremot anger respondenten att om en extern part hade kunnat påvisa ett stort mervärde med att istället tillämpa IFRS, som till exempel att vissa marknader blivit tillgängliga, hade det varit aktuellt att omvärdera valet. Vidare anger respondenten att andra företag i branschen inte har påverkat deras val, även om företags konkurrenter i huvudsak tillämpar redovisning enligt K3. Dock anger respondenten att om det blivit någon form av standard att frivilligt redovisa enligt IFRS hade företaget också fått göra detta. I ett sådant läge menar hen att nyttan hade övervägt kostnaderna för företaget.

Företagets kunder och leverantörer efterfrågar inte finansiella rapporter i någon omfattande utsträckning och respondenten tror att det beror på att dessa aktörer istället begär en eventuell kreditupplysning från tredje part, till exempel UC, Creditsafe eller någon internationell motsvarighet till dessa. Däremot anger respondenten att om kunder eller leverantörer hade efterfrågat finansiella rapporter enligt IFRS, och om det varit en förutsättning för att kunna göra affärer, hade företaget troligtvis tillmötesgått denna önskan. Detta eftersom, återigen, nyttan hade övervägt kostnaderna.

Respondenten anger att implementeringskostnader inte varit en faktor som påverkat valet av redovisningsregelverk, främst eftersom IFRS aldrig varit aktuellt. Däremot anger hen att användarvänlighet varit en faktor, då det mer omfattande IFRS innebär återkommande kostnader vid upprättande av års- och koncernredovisning. Ekonomiansvarig anger också att eftersom företaget inte har för avsikt att börsnoteras inom en snar framtid förs det inga diskussioner

angående en eventuell frivillig övergång, även om hen ändå kan se att det finns aspekter som skulle kunna motivera en sådan övergång.

5.7 Företag G

Företaget bedriver utveckling och tillverkning av maskindelar för fordonsindustrin till framförallt den europeiska marknaden, men även till den sydamerikanska och asiatiska. Cirka 85 procent av företagets omsättning avser export och 45 procent av företagets kostnader är relaterade till import av insatsvaror i produktionen.

Företagets CFO anger att hen inte är tillräckligt insatt i IFRS för att bedöma hur regelverket hade påverkat företagets redovisning. Inte heller vill hen yttra sig om de för företaget mest betydelsefulla skillnaderna mellan K3 och IFRS. Företaget tillämpar K3 då det var den lägsta standarden som gick att välja enligt lag, och respondenten anger att IFRS aldrig diskuterades som ett alternativ i frågan. När val av redovisningsregelverk skulle göras var det CFO i samråd med bolagets externa revisor som tog beslutet. Respondenten anger också att en rekommendation från revisorn, om den ansetts vara relevant, hade kunnat få företaget att istället tillämpa IFRS. Vidare uppger respondenten att andra företags val av regelverk inte alls påverkat deras regelverksval, men om det varit en norm bland andra stora onoterade företag att frivilligt tillämpa regelverket finns det en möjlighet att företag G också gått samma väg. Några av företagets internationella kunder efterfrågar regelbundet finansiella rapporter från företaget, men enligt respondenten har det aldrig uppstått några frågor på grund av att K3 tillämpas. Respondenten uppger även att hen ser en möjlighet till frivillig implementering av IFRS, skulle företagets internationella kunder efterfråga detta. Avslutningsvis anger företagets CFO att varken implementeringskostnader eller användarvänlighet varit en faktor i valet av regelverk.

5.8 Sammanfattning av empirisk data

Mot bakgrund av ovan presenterad empiri uttrycker majoriteten av respondenterna att de inte anser sig ha någon stor kunskap om IFRS, men de flesta har ändå en övergripande uppfattning om regelverkets karaktär där fyra respondenter upplever att IFRS är mer komplext att tillämpa än K3. Företagen har lite olika uppfattning om vilka redovisningsmässiga skillnader mellan K3 och IFRS som är mest väsentliga för den egna verksamheten. De svar som förekommer är leasing, upplysningskrav och finansiella instrument, samtidigt som tre respondenter inte upplever sig ha

tillräckligt med kunskap för att kunna svara på frågan. Angående varför företaget tillämpar K3 uppger samtliga respondenter förutom en att det är på grund av att K3 är den lägsta tillåtna regelverksnivån utifrån företagets situation eller blivande situation, även om vissa också kompletterar sitt svar med fler faktorer såsom att K3 är mindre komplicerat och att IFRS inte bidrar med någon nytta till företaget. Enbart ett företag har övervägt IFRS, vilket var i samband med en diskussion om börsintroduktion.

Inför valet av regelverket K3 rådgjorde majoriteten av företagen med sina revisorer och i de flesta fall var en intern person med någon form av ekonomiansvar också betydande för beslutet. Fyra företag uppger att en rekommendation från en extern part, såsom en revisor, hade kunnat påverka dem till att börja tillämpa IFRS istället för K3, även om tre av dem tillägger vissa villkor för att detta ska ske. Tre företag uppger att deras val inte hade påverkats av en extern rekommendation om IFRS, men två tillägger att påverkans effekten beror på argumenten som framförs i samband med rekommendationen. Samtliga företag i studien är däremot överens om att deras val av redovisningsregelverk inte har påverkats av andra företag i branschen. Tre företag skulle dock överväga att övergå till IFRS som majoriteten av stora onoterade bolag frivilligt tillämpade detta regelverk.

Majoriteten av företagen uppger att deras internationella kunder och/eller leverantörer har efterfrågat finansiella rapporter från dem, men inget företag har upplevt att de har behövt förklara innehållet i sina finansiella rapporter till följd av att de tillämpar det svenska regelverket K3. Om många eller betydande kunder och/eller leverantörer hade efterfrågat finansiella rapporter enligt IFRS hade majoriteten av de tillfrågade företagen tillmötesgått detta alternativt övervägt att göra det.

Vidare anser fem av de intervjuade företagen att användarvänlighet har påverkat deras val av redovisningsregelverk i någon grad, medan förväntade implementeringskostnader bara varit en faktor i beslutet för tre företag. Två företag uppger att både användarvänlighet och förväntade implementeringskostnader har påverkat deras val av regelverk, medan ett företag anger att ingen av dessa två faktorer har påverkat deras val av regelverk.

6. Analys

Ur ett övergripande perspektiv pekar studiens erhållna intervjusvar på att lagkrav, nytta, legitimitet samt tillgodoseende av kunders och leverantörers önskemål utgör de vanligaste motiven bakom företagens val av redovisningsregelverk. Även användarvänlighet och olika förväntade kostnader förefaller vara en betydelsefull faktor bakom valet av regelverk, medan resultatpåverkan och branschnormer inte kan tolkas ha påverkat valet i lika hög grad. De motiv som kan uttolkas ur studiens insamlade empiri har sammanfattats i tabell 3 nedan. Flera av de identifierade motiven uttrycks inte explicit av företagen utan kan enbart uttydas som en implicit betydelse av de erhållna svaren, vilket innebär att vissa paralleller som dras mellan svar och motiv i nedan analys är av mer subjektiv art och kan därför uppfattas olika beroende på argumentation och tolkning av empirin.

Företag	Motiv									
	Lagkrav	Nytta	Implementeringskostnad	Löpande kostnader	Användarvänlighet	Resultatpåverkan	Norm	Legitimitet	Kunder/Leverantörer	
A	◆	◆	◆		◆	◆	◆	◆	◆	
B	◆	◆	◆							
C	◆	◆		◆	◆			◆	◆	
D	◆	◆		◆	◆	◆		◆	◆	
E	◆	◆	◆		◆			◆	◆	
F	◆	◆		◆	◆	◆	◆	◆	◆	
G	◆						◆	◆	◆	

Tabell 3. Översikt över identifierade motiv för respektive företag.

6.1 Lagkrav

Den tidigare forskningen utgår från att företag gör redovisningsval inom ramen för vad som är lagligt (Warwick, Bradbury & Hooks, 2017), vilket också verkar stämma utifrån denna studies empiri där samtliga företag på något sätt uppger att lagkrav varit ett motiv. Det är dock på sin plats att poängtera att studien bygger på ett litet urval och att företag själva skulle medge att de inte följer lagen är föga sannolikt. Dessutom skulle det vara svårt för ett företag att försvara ett val av regelverk där företaget bryter mot exempelvis storlekskriteriet, speciellt eftersom kriterierna för regelverken är så tydligt definierade och dessutom lätt att kontrollera. Utifrån legitimitetsteorin (Dowling & Pfeffer, 1975) pekar de erhållna svaren på att företagen vill, eller till och med måste, agera legitimt i sin relation med staten. Sanktioner som konsekvens till olagliga val medför att staten tvingar företag att uppfylla lagkrav, vilket i sin tur tyder på att det förekommer en tvingande isomorfism.

Staten har makt, legitimitet och även det sista attributet angelägenhet och klassas därför enligt Mitchell, Agle och Woods (1997) intressentmodell som en definitiv intressent. Detta innebär att företaget måste agera enligt statens regleringar i alla de frågor staten menar är relevanta. Utifrån företagen i denna studie blir detta tydligt. Alla företag utom E anger på olika sätt att valet av K3 baserats på att det är den lägsta tillåtna standarden, flera med motivering i stil med att lägre standard är lättare att följa. I E:s fall var det en fråga om storlek som gjort att de frivilligt tillämpade ett högre regelverk tillfälligt eftersom de med tiden ändå skulle uppnå en storlek som innebar ett krav på detta regelverk. Dessa svar visar tydligt på att staten är en stark intressent med mycket inflytande över hur bolag ska presentera sina finansiella rapporter och även en motvillighet från företagen att gå utöver vad som är absolut nödvändigt. Utifrån i teoriavsnittets diskussion om tidigare forsknings syn på lagkonformitet som mer eller mindre en självklarhet bör dock betydelsen av detta motiv betraktas ur ett sådant perspektiv. Lagkonformitet bör således kanske ses som en naturlig förklaring av företags regelverksval snarare än ett genomtänkt motiv. Dessutom är motivet lagkonformitet inte av betydelse för denna studies slutsats eftersom regelverken K3 och IFRS, som denna studie syftar till att undersöka, båda är inom ramen för vad som är lagligt.

6.2 Skapa nytta för ägarna

Alla respondenter utom respondenten för företag G menar att de inte övervägt eller valt att frivilligt tillämpa IFRS eftersom nyttan upplevs vara lägre än kostnaden. Några respondenter använder ordet ”mervärde” istället för nytta i sina resonemang men begreppen används på likartade sätt. Ur detta perspektiv kan därför nytta anses vara ett av de mest grundläggande motiven till val av regelverk. Det finns anledning att tro att företagen genomfört en CBA, uttalat eller outtalat, för att jämföra förväntade nyttan av IFRS med förväntade nyttan av K3. I de flesta företag som ingår i studien verkar det ha gjorts en outtalad CBA av företagets beslutsfattare som konstaterat att den sannolika nyttan av IFRS är lägre än den av K3. ”Nytta” är ett subjektivt begrepp och beroende av vilket perspektiv man utgår från. Ur ett agentteoretiskt perspektiv är samtliga intervjudeltagare agenter som via kontrakt har åtagit sig att agera i ägarnas intresse (Jensen & Meckling, 1976). Eftersom de ekonomiansvariga för resonemang kring val av regelverk i sina agentroller så finns det teoretiskt stöd för att ”nyttan”, såsom begreppet används i studiens empiriska data, syftar på nyttan för deras principaler (företagsägarna). Ägarnas intresse är enligt agentteorin att vinstmaximera, vilket de gör med det alternativ som ger mest värde relativt kostnad. För att redovisningen ska skapa nytta för ägarna så krävs det att informationen är av värde för ägarna eller att redovisningens andra användare ger ägarna ett värde i utbyte mot informationen. Det framgår inte av vår studie att något av alternativen betraktas som mer värdeskapande än något av de andra, vilket gör att det mest vinstmaximerande alternativet för ägarna ur ett CBA-perspektiv blir det med lägst kostnad. Att nytta likställs med vinstmaximering för aktieägarna stöds av Libby, Rennekamp och Seyberts (2015) studier, men kan också motiveras utifrån intressentmodellen enligt Mitchell, Agle och Wood (1997), eftersom företagens ägare är inflytelserika intressenter med makt att påverka beslut utifrån sitt egenintresse.

6.3 Kostnadsmotiv

Flera av respondenterna i studien anger kostnader som ett motiv till sitt val av regelverk och att de förknippar regelverket IFRS med kostnader av olika slag. Respondenterna för företag A, B och E menar att en övergång till det internationella regelverket hade inneburit höga implementeringskostnader, medan respondenterna för företag C, D och F pekar på höga löpande kostnader till följd av de högre krav som ställs på redovisning enligt IFRS jämfört med K3. Resonemangen kring kostnader går i linje med teorin om agenter och principaler enligt Jensen

och Meckling (1976) eftersom finansiella kostnader inte belastar den anställda, utan företagsägarna vars intresse den anställda har förbundit sig att se efter. Svaren från respondenterna från företag A, B och E går även i linje med Jermakowicz, Prather-Kinsey och Wulfs (2007) slutsats, att förväntade höga implementeringskostnader utgör ett motiv bakom företags val av regelverk.

Att nytta kan anses utgöra ett motiv bakom regelverksvalet i samtliga företag förutom företag G kan, enligt den argumentation som förts i föregående avsnitt, också tolkas ur ett kostnadsperspektiv. Eftersom regelverks upplevda mervärde eller nytta enligt företagen sannolikt baseras på vilka kostnader kontra olika former av intäkter de förväntas generera innebär detta, utifrån företagets uppfattning om avsaknaden av nytta gällande IFRS, att kostnaderna förväntas vara högre än intäkterna om detta regelverk tillämpas. Ett underliggande motiv till nytta kan således anses vara kostnader som regelverket förväntas innebära, oavsett om dessa kostnader omfattar implementering eller det kontinuerliga tillämpandet av IFRS.

6.4 Användarvänlighet

Respondenterna för företag A, C, D, E och F anger simplicitet, eller användarvänlighet, som en viktig faktor vid val av regelverk och precis som Anders Bengtsson (Balans, 2004) och Riepe (2019) menar de att IFRS är ett svårtillämpat regelverk. Användarvänlighet kan vara ett motiv ur ett CBA-perspektiv eftersom ett användarvänligt regelverk är mindre resurskrävande och förutsatt att nyttan av IFRS inte bedöms vara större än av K3 så blir det sannolika utfallet av lägre värde. Argument kan även föras för att låg grad av användarvänlighet leder till högre löpande kostnader, både i avseende av ren personalkostnad, men även i eventuella konsultationskostnader. Detta styrks av de olika inställningarna företagen i studien har till de olika typerna av kostnader eftersom de högre upplysningskraven och den ökade komplexiteten som IFRS innebär, i jämförelse med K3, anses generera högre löpande kostnader enligt respondenterna för företag C, D och F.

Likaså kan en ytterligare teoretisk förklaring till motivet användarvänlighet vara att upprätthålla företagets legitimitet. Enligt Anders Bengtsson (Balans, 2004) skapades K-regelverken till stor del till följd av alla de fel i som uppstod i företagets redovisning eftersom de internationella regelverken vara svåra att tillämpa. Företag som följer svenska K-regelverk har färre och förenklade regler att förhålla sig till vilket Bengtsson menar minskar risken för redovisningsfel

(Balans, 2004). Förväntningarna från samhället på företagen är att de ska följa redovisningens lagar och att redovisa felaktigt till följd av okunskap kan därför ha negativ påverkan på företagens legitimitet (Suchman, 1995). Om Dowling och Pfeffer (1975) har rätt i att alla företag strävar mot att framstå som så legitima som möjligt kan det förklara varför företag väljer bort ett regelverk som inte verkar användarvänligt och ökar risken för fel.

6.5 Resultatpåverkan

Frågan “Vilka redovisningsmässiga skillnader mellan de två regelverken K3 och IFRS/K4 anser ni vara mest väsentliga för er verksamhet (t.ex. leasing, immateriella tillgångar, finansiella instrument, upplysningskrav)?” ställdes med avsikten att fånga om någon redovisningsmässig princip haft stor påverkan på företagens val, men svaren från respondenterna antyder ingen sådan påverkan. Ekonomichefen på företag A svarade att regelverkets påverkan på resultatet hade varit ett motiv till deras val av K3 framför K2, men att IFRS:s komplexitet gör regelverket för resurskrävande för att det ska vara värt att överväga överhuvudtaget. Även relaterat till detta motiv går det alltså att se att åtminstone företag A gjort någon form av kostnadsnyttoanalys.

Några svar kan dock tolkas antyda att resultatpåverkan varit ett motiv bakom valet av regelverk. Företag D uppger att leasing utgör den mest väsentliga skillnaden mellan K3 och IFRS i deras fall, vilket antyder resultatpåverkan som regelvalsmotiv, men detta går inte att säkerställa eftersom respondenten inte tydliggör huruvida detta svar bara är ett konstaterande eller om det också påverkar företagets uppfattning om vilket regelverk som passar dem bäst. Respondenten för företag F anser inte att företagets redovisning hade påverkats nämnvärt av skillnader mellan K3 och IFRS, även om aspekter såsom finansiella instrument lyfts som exempel i företagets fall. När respondenten får möjlighet att tillägga något genom den sista frågan och återigen uppger att nyttan alltid behöver ställas mot kostnaden framkommer dock i resonemanget att det finns olika sorters nytta, där förbättring av siffror och krav från branschen eller leverantörer nämns som exempel. Således kan resultatpåverkan anses vara ett underliggande motiv gömt bakom motivet nytta gällande företag F:s val av regelverk, eftersom förbättring av siffror används som exempel. Även branschnormer och leverantörskrav förefaller vara underliggande motiv till företagets regelverksval mot bakgrund av respondentens exemplifierande. Dessa två sistnämnda motiv utvecklas i egna avsnitt nedan. Att resultatpåverkan kan uttolkas som ett motiv till valet av

regelverk i företag F går även i linje med slutsatserna i Prather-Kinsey och Wulf (2007), DeFond och Jiambalvo (1994) samt Dichev och Li (2013).

6.6 Branschnormer

Samtliga intervjuade företag uppger att inga andra företag har påverkat deras val av regelverk. Detta antyder att mimetisk isomorfism inte existerar alls när det gäller företagens beslut kring redovisningsregelverk. Företag A, F, G och eventuellt D skulle dock överväga att byta till IFRS om andra stora onoterade företag tillämpade detta regelverk frivilligt, vilket avslöjar att företagen sannolikt jämför sig med andra företag och normer i branschen mer än vad de själva upplever att de gör. Således kan en mer eller mindre medveten mimetisk isomorfism anses existera kring företags redovisningsbeslut. Detta går i linje med Knoeber och McKnees (1991) slutsats, men i detta fall går det inte att avgöra om syftet bakom beteendet är att minimera kostnader relaterade till kontroll så som Knoeber och McKnee (1991) menar. Att revisorer har haft inflytande i valet av redovisningsregelverk i både företag A, C, E och G pekar också på att en viss grad av mimetisk isomorfi föreligger, även om den är omedveten genom konsultation av samma typ av kunskapskälla i form av revisorer.

Flera av respondenterna anger inledningsvis att de saknar kunskap om regelverket IFRS, men har ändå uppfattningen att IFRS är komplext och mindre användarvänligt än K3. Det framgår inte vad respondenterna grundar sin gemensamma uppfattning på, men en förklaring skulle kunna vara att det föreligger normativ isomorfi enligt DiMaggio och Powells (1983) teori, genom att det finns en generell uppfattning om IFRS inom den ekonomiska professionen. Företag D menar att hantering av leasing är svårt och att andra företag tvingats vända sig till konsulter för hjälp, vilket ger stöd för att normativ isomorfi föreligger eftersom respondenten i detta fall har information från andra inom ekonomibranschen.

I institutionell teori och legitimitetsteori framgår det att legitimitet är ett underliggande motiv till normbildning. Av svaren i intervjuerna framgår det dock att det, för företagen i studien, inte verkar finnas en direkt koppling mellan motiven att följa normen och att skapa legitimitet för företagen. Av denna anledning diskuteras dessa två motiv separat för att tydliggöra skillnaden mellan dem.

6.7 Legitimitet

Att flera av de intervjuade företagen rådgjorde med en revisor inför valet av redovisningsregelverk pekar på att legitimitet utgör ett motiv bakom valet. Detta eftersom revisorer kan anses ha legitimitet enligt Suchmans (1995) definition då de genom sitt yrke kan antas ha god kunskap om redovisningsregelverk, samt har till uppgift att säkerställa en korrekt redovisning. Genom att rådfråga revisorer och därigenom dela kunskap med dessa förstärker företagen kopplingen inom organisationsfältet, vilket i sin tur leder till att företagens legitimitet stärks (Eriksson-Zetterquist, Styhre & Kalling, 2015). Revisoreernas legitimitet inom området, samt det faktum att det utifrån den insamlade empirin föreligger vara en norm att rådgöra med revisorer, leder därför till att det regelverksval som företaget sedan gör uppfattas som mer legitimt av omgivningen.

De tillfrågade företagens svar på frågan om en rekommendation från en extern part hade kunnat påverka företaget att byta regelverk till IFRS kan uppfattas som mer tveksamma än de svar som ges kring externa parters inflytande på valet av nuvarande K3. Detta eftersom enbart företag E tydligt uttryckte att de skulle följa en sådan rekommendation, medan företag C, F och G tillade vissa förutsättningar för att en rekommendationen skulle följas och företag A och D hade höga krav på argumenten bakom rekommendationen för att de skulle hörsamma denna. Detta faktum kan tolkas som att andra orsaker, som exempelvis tvingande isomorfi i form av lagkrav, har haft en större påverkan på företagets regelverksbeslut än branschnormer (mimetisk isomorfi) och legitimitet kopplad till konsultation av revisorer och deras yrke. Vidare kan revisorers betydelse för företags val av redovisningsregelverk inte anses vara oberoende av rådens innebörd, utan diskrepansen mellan företagens svar på de likartade frågorna antyder istället att revisorer är rådgivande men inte avgörande för företagets regelverksbeslut. Revisorers legitimitet kan således inte anses utgöra ett självständigt motiv som förklarar företags val av redovisningsregelverk.

Vidare kan det anses vara logiskt att företag A och D ställer höga krav på argumenten bakom en rekommendation att byta till ett internationellt regelverk som av företagen själva upplevs generera mindre nytta än nuvarande K3. Detta då det sannolikt främst är leverantörer som efterfrågar företagens finansiella rapporter för att kontrollera betalningsförmåga och enbart en respektive två procent av företag A och D:s inköpskostnader härrör import.

6.8 Tillgodoseende av kunder och leverantörers önskemål

Denna grupp intressenter kan i utgångsläget anses ingå i den lägsta av de tre huvudgrupperingarna i Mitchell, Agle och Woods (1997) intressentmodell. Detta eftersom gruppen inte har någon makt att utöva över företagen, på så sätt att de kan sätta press på företagen. Samtidigt har de inte heller legitimitet, som är relevant i det här avseendet, så som till exempel staten har gentemot företagen. Kunder och leverantörer besitter således endast egenskapen angelägenhet. Respondenternas svar och resonemang kring regelverksval kopplat till internationella kunder och leverantörer understryker detta och visar på att gruppen inte har ett betydande inflytande över företagens val av redovisningsregelverk. Samtidigt verkar det heller inte föreligga några problem för gruppen att tillgodogöra sig informationen i de K3-baserade finansiella rapporterna utifrån vad företagen uppger. Även om kunder och leverantörer huvudsakligen endast kan anses besitta attributet angelägenhet så går det att argumentera för att de i vissa fall kan utöva någon form av makt över företagen genom att neka affärsmöjligheter eller leveranser. I ett sådant läge stiger denna grupp till förväntansfulla intressenter, vilka kräver mer uppmärksamhet från företagen eftersom de då innehar två av de tre egenskaper som listas av Mitchell, Agle och Wood (1997). Även detta stöds av studiens empiri där alla företag utom B uppger att om kunder, eller i vissa fall betydande kunder, krävt eller önskat rapportering enligt IFRS hade företagen tillgodosett dessa önskemål.

I ett fall där en betydande leverantör eller kund nekar affärsmöjlighet på grund av regelverksmässiga val uppstår en form av tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell, 1983). Skulle ett sådant tvång uppstå är det sannolikt att företagen då vill tillmötesgå parterna, ett antagande som också stärks av svaren på intervjufrågorna, där alla företag utom B uttrycker att de skulle överväga ett regelverksbyte om kunder eller leverantörer önskat detta. Genom att tillgodose kunder och leverantörer i ett sådant läge skapar företaget inte bara mervärde i form av ökade affärsmöjligheter utan även i form av ökad legitimitet.

Genom att uppfylla kunder och leverantörers önskemål tangerar företagen även andra motiv. Ur ett kostnadsnyttoperspektiv gör flera företag tydligt att det är viktigt att väga fördelar mot nackdelar. Genom att implementera ett internationellt regelverk skulle nya marknader, eller affärsmöjligheter, kunna öppna sig för företagen och därigenom skapa mer nytta för ägarna. Speciellt företag A, E och F, som har en lägre andel export av sin omsättning relativt de övriga

studerade fallföretagen, understryker detta i intervjuerna. Även om dessa tre företag inte gjort en uttalad kostnadsnyttoanalys enligt Avens (2004) modell, kan det ändå uttydas från intervjuerna att dessa företag är medvetna om grundtanken och att det är centralt för företagets fortlevnad och utveckling.

Även om kunder och leverantörer inte innehar legitimitet av samma art som staten eller revisionsbyråer, kan det argumenteras för att gruppen ändå kan inneha legitimitet relevant för institutionell teori. Om ett företag till exempel är branschledande kan det anses inneha legitimitet. Till ett annat företag med starka band till ett sådant företag, genom att vara leverantör eller kund, kan legitimitet överföras genom att det organisatoriska fältet företagen ingår i stärks (Eriksson-Zetterquist, Styhre & Kalling, 2015). Det är dock inget av företagen i studien som ger indikationer på att detta skulle vara ett underliggande motiv när det kommer till att tillgodose sina kunder eller leverantörers önskemål. Detta antyder att företagen kanske inte värdesätter legitimitet hos kunder och leverantörer på samma sätt som till exempel hos revisionsbyråer, vilket i sig kanske också styrks av att revisorskåren som sådan är legitim i sin natur.

7. Avslutande reflektioner

I analysen blir det tydligt att alla studerade företag har haft fler än ett motiv som grund till sitt val av regelverk. Resultatet stämmer överens med det som presenteras i Fields, Lys och Vincents (2001) litteraturstudie på området redovisningsval, där de kommer till slutsatsen att det finns flera möjliga teoretiska förklaringar till företags redovisningsval. Vidare visar vår analys samma som Libby, Rennekamp och Seyberts (2015), vilket är att företag utvärderar alternativa redovisningsval ur ett kostnadsnyttoperspektiv där nytta likställs med vinstmaximering för ägarna. Vi menar att vinstmaximering både kan ses som ett kortsiktigt resultat till följd av resultatpåverkande redovisning och låga kostnader, eller långsiktigt genom att bibehålla företagets legitimitet för att inte förlora värdefulla kontraktuella relationer. Mot bakgrund av vår analys är ägarna företagets starkaste och mest inflytelserika intressenter och de starkaste bakomliggande motiven till företagets val är därför de som kan tänkas ligga i ägarnas intressen.

Det framgår att företagen anser sig ha fler intressenter än ägarna att ta hänsyn till, såsom stat, kunder och leverantörer, men att dessa intressenters inflytande över företagets redovisningsval är kopplat till deras makt att påverka företagets resultat eller belasta företaget med sanktioner. Ett exempel på svar som hade visat att övriga intressegrupper hade haft reell makt, som inte bara grundar sig i ägarnas nytta, hade varit om någon respondent svarat att man valde regelverk utifrån vilket man trodde skulle vara lättast att förstå för bolagets kunder. Något sådant svar erhöles dock inte. De flesta företagen anger att de hade övervägt alternativet IFRS om de upplevde en hög efterfrågan från sina kunder och/eller leverantörer, vilket skulle kunna förklaras med Newman och Sansings (1993) studie att företags redovisningsval görs med hänsyn till deras marknadsposition och kan återigen tänkas vara med syftet att skapa nytta för ägarna. Att internationella kunder och leverantörer har mindre betydelse för redovisningsvalet än andra motiv skulle, som i analysen tidigare nämnt, kunna förklaras av att de inte besitter någon makt enligt Mitchell, Agle och Woods (1997) intressenteori alternativt att de inte har något behov av att utnyttja denna för att påverka företagen gällande redovisningsregelverk.

I vår analys blir det även tydligt att det råder konsensus bland fallföretagen kring vilka motiv som är mest avgörande för val av regelverk, men också att det finns en avgörande skillnad i hur stor påverkan övriga motiv har. Skillnaden kommer till uttryck i att några företag menar att IFRS inte är ett rimligt alternativ överhuvudtaget, medan andra medger att de kan se vinster med att byta till

detta regelverk. Gemensamt för företagen är att de tycks anse finna en skillnad i användarvänlighet mellan K3 och IFRS och att den skillnaden har varit av betydelse för valet. Detta ger stöd för tidigare forskning av Riepe (2019) angående svårigheter med internationella regler på nationell nivå. Det indikerar även att syftet med K-regelverket såsom beskrivet av BFN (2017) är uppfyllt eftersom regelverkets användare upplever att K3 är enklare att tillämpa än IFRS. Eftersom användarvänlighet tycks vara ett motiv av betydelse för redovisningsval så skulle det enligt DiMaggio och Powells (1983) teori om mimetisk isomorfi kunnat finnas företag i vår studie som valt att härma andra företags val för att använda den kunskap som de byggt upp, men inget av företagen anser sig ha påverkats av andra företags val. Resultatet är svårt att fastställa eftersom mimetisk isomorfi, såsom det beskrivs av DiMaggio och Powell (1983), kan ske omedvetet via extern rådgivning och några företag anger att de har fått vägledning av en revisor. En annan möjlig förklaring skulle kunna vara att regelverket K3 är så lätt att tillämpa att företagen inte anser sig behöva kopiera andra företag.

Avslutningsvis kan inget generellt mönster efter fallföretagens grad av internationell aktivitet eller verksamhet uttydas ur de erhållna intervju svaren. Istället förefaller lagkrav, förväntade kostnader och nytta vara de motiv som har haft störst betydelse för de studerade företagens val av redovisningsregelverk oberoende av skillnader i kontext. En likhet mellan alla fallföretag i studien är att den beslutsfattande styrelsen utgörs av företagets ägare. Såsom framgår av analysen tycks val av regelverk inom dessa företag främst göras i ägarnas intresse, vilket skulle kunna bero på att ägarna i företagen varit helt eller delvis delaktiga i valet och tagit ett beslut i sitt eget intresse.

8. Slutsats

Syftet med denna studie var att beskriva och analysera vilka motiv som ligger bakom valet av redovisningsregelverket K3 istället för IFRS (K4) hos stora, internationellt aktiva svenska företag. Precis som Fields, Lys och Vincent (2001) kommer vi till slutsatsen att företag har flera motiv till val av regelverk, men att motiven har olika grad av betydelse för olika företag. De tre motiv som haft störst betydelse för valet i samtliga studerade företag, oberoende av skillnader i företagens kontext, är lagkrav, förväntad kostnad och nytta.

Då båda regelverken är inom ramen för det förhållandevis naturliga motivet lagkonformitet har vi funnit att det största motivet bakom valet av K3 framför IFRS i fallföretagen är förväntad kostnad och att IFRS förknippas med höga kostnader av olika slag, vilket framgår både direkt och indirekt genom resonemang kring nytta, resultatpåverkan och användarvänlighet. Slutsatsen blir således att det grundläggande motivet bakom företags val av regelverk är att nyttomaximera för företagets ägare och att detta antas uppnås i valet mellan K3 och IFRS genom att välja det regelverk som innebär minst kostnader att tillämpa.

Eftersom samtliga företag på olika sätt nämnde lagkrav som motiv till sitt regelverksval och flera företag också har vänt sig till en legitim extern part för vägledning inför valet, kan det även konstateras att legitimitet är en viktig faktor i redovisningsval.

Avslutningsvis kommer vi till slutsatsen att intressentgrupperna internationella kunder och leverantörer samt andra företag, och därmed också normer, inte har haft stor betydelse för företagens val av regelverk. Resultatet behöver inte nödvändigtvis innebära att dessa grupper inte har något inflytande över företags redovisningsval, men utifrån denna studies fallföretag är andra motiv av mer avgörande betydelse och internationell aktivitet förefaller således inte påverka företagens regelverksval i någon hög grad.

8.1. Kunskapsbidrag

Denna studie bidrar med kunskap på området kring motivationsfaktorer bakom redovisningsval. Mer specifikt bekräftar resultatet av studien en del av tidigare forskning; att företag har flera motiv att ta ställning till (Fields, Lys och Vincent, 2001) och att nytta är det främsta av dessa motiv (Libby, Rennekamp och Seyberts, 2015). Utöver detta bidrar studien med en djupare förståelse för vilka motiv, när det kommer till redovisningsval, som är mest förekommande, men även hur företag värderar dessa olika motiv i förhållande till varandra. Studien visar också att företag kan påverkas av många olika faktorer när det kommer till de individuella motiven. Detta tydliggörs speciellt i avsnitten kring leverantörer och kunder samt legitimitet. Studiens slutsatser går att applicera på andra val företag ställs inför, till exempel hur ett företag väljer att redovisa tillgångar inom ramarna för ett specifikt regelverk. Då studien genomförts utifrån en vetenskapligt förankrad metod kan den därför också anses utgöra ett allmängiltigt kunskapsbidrag på forskningsområdet. Kunskapen studien bidrar med kan vara användbar för den som söker förståelse för hur företag resonerar inför redovisningsval, men likväl användbar för företag som står inför val av regelverk och önskar förstå hur andra företag resonerat.

9. Förslag till fortsatta studier

För att ytterligare bekräfta eller dementera resultaten, men även lyfta fram aspekter studien inte har granskat, finns det anledning att se på alternativa metoder, frågeställningar och urvalsgrupper. I denna fallstudie utgörs urvalet av företag som redovisar enligt K3. För att komplettera studien kan det därför vara lämpligt att utreda hur företag som frivilligt redovisar enligt IFRS värderar sina motiv bakom valet av detta regelverk. Sannolikt kommer resultatet av en sådan studie skilja sig från det av denna. I förlängningen hade det sedan varit intressant att jämföra dessa resultat för att se på skillnader mellan de olika kategorierna av företag.

Även om den valda metoden för studien anses vara adekvat utifrån studiens formulerade syfte finns alternativa metoder som skulle kunna bidra med ytterligare perspektiv och kunskap kring det problematiserade området. En ytterligare studie kring denna uppsats grundfråga hade till exempel kunnat utgöras av en kvantitativ enkät som möjliggjort empiri i form av statistisk data, vilket skulle kunna ge en tydligare översikt över studiens undersökningsområde och en högre extern validitet om urvalet görs slumpmässigt.

I denna studie undersöks motiv till redovisningsval med inriktning på val av regelverk och det framgår att förväntade kostnader i form av tid och resurser är ett starkt motiv. Flera av företagen i studien menar att IFRS inte övervägs eftersom det anses vara det mest kostsamma alternativet. Framtida studier på området redovisningsval skulle därför också kunna undersöka vilka motiv till val av regelverk som är starkast när inget valbart alternativ förknippas med implementeringskostnader och ökade löpande kostnader.

Vidare kan det också vara intressant att bredare analysera redovisningsval genom att undersöka vilka motiv som är starkast när företag tar ställning till redovisningsfrågor inom ett specifikt regelverk. Som framgår av uppsatsens institutionalia lämnar principbaserade regelverk utrymme för olika redovisningsmässiga ställningstaganden såsom val av värderingsmetod. Syftet med en sådan studie skulle kunna vara att undersöka om det finns någon skillnad mellan de motiv som ligger bakom val av regelverk och bakom val inom regelverk. Detta skulle i så fall skapa en än bredare förståelse för hur företag värderar de olika motiv som föreligger i olika situationer relaterade till redovisning.

Referenser

Akerlof, G.A. (1970). The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism, *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 84, nr. 3, s. 488-500.

Aven, T. (2004). Grunnleggende om risiko, kost-nytte, risikostyring og beslutningstaking. Norges forskningsråd. Tillgänglig online: <https://docplayer.me/5891991-Grunnleggende-om-risiko-kost-nytte-risikostyring-og-beslutningstaking.html> [Hämtad 2020-05-08]

Baldwin, R., Cave, M., & Lodge, M. (2015). Understanding Regulation: Theory, Strategy, and Practice [e-bok], Oxford: Oxford Scholarship online

Bengtsson, A. (2004). Framtidens redovisningsregler för onoterade företag, *Balans*, nr. 6-7.

Berggård, B., Ek, Å., Fredholm, L., Lindgren, K., Nieminen Kristofersson, T., & Nilsson, J. (2002). Metodproblem i samband med forskning om risker och kriser. LUCRAM, Vol. 1005, Tillgänglig online: <https://lup.lub.lu.se/search/ws/files/4650529/1053987> [Hämtad 2020-04-20]

Biblioteken vid Lunds Universitet. (2020). Källvärdering. Tillgänglig online: <http://libguides.lub.lu.se/c.php?g=296971&p=1989128> [Hämtad 2020-04-08]

Bokföringsnämnden [BFN]. (2016). BFNAR 2016:10. Tillgänglig online: <http://www.bfn.se/upload/sv/redovisningsregler/allmanna-rad/Grunddokument/bfnar16-10-grund.pdf> [Hämtad 2020-05-02]

Bokföringsnämnden [BFN]. (2017). K-projektet, Tillgänglig online: <http://www.bfn.se/sv/om-bokforingsnamnden/k-projektet> [Hämtad 2020-04-08]

Bokföringsnämnden [BFN]. (2019). Redovisningsregler, vägledningar. Tillgänglig online:

<http://www.bfn.se/sv/redovisningsregler/vagledning> [Hämtad 2020-05-02]

Botosan, C.A. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital, *The Accounting Review*, vol. 72, nr. 3, s. 323-349.

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, 3:e uppl, Stockholm: Liber

Bryman, A., & Bell, E. (2018). *Business Research Methods*, 5:e uppl, Oxford: Oxford University Press.

Bäckström, A. (2009). Tuff utmaning att tillämpa IFRS, *Balans*, nr. 2

Davis, J., Schoorman, D., & Donaldson, L. (1997). Toward a Stewardship Theory of Management, *The Academy of Management Review*, Vol. 22, s. 20-47.

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory: European Edition*, 2:a uppl, Maidenhead: McGraw Hill.

DeFond, M.L., & Jiambalvo, J. (1994). Debt covenant violation and manipulation of accruals, *Journal of Accounting and Economics*, vol. 17, nr. 1/2, s. 145-176.

Dichev, I., & Li, F. (2013). Growth and accounting choice, *Australian Journal of Management*, vol. 38, nr. 2, s. 221-252.

Diener, E., & Crandall, R. (1978). *Ethics in Social and Behavioral Research*. Chicago: University of Chicago Press.

DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields, *American Sociological Review*, Vol. 48, No. 2, s.147-160.

Dowling, J., Pfeffer J. (1975). Organizational Legitimacy: Social Values and Organizational Behavior, *The Pacific Sociological Review*, Vol. 18, Nr. 1, s. 122-136.

Eriksson-Zetterquist, U., Styhre, A. & Kalling, T. (2015) Organisation och organisering, 4:e uppl. Sverige: Liber AB

Falkman, P., & Lundqvist, P. (2016). Paradigmskifte inom redovisningen - medför nya redovisningsstandarder ökad jämförbarhet och transparens?, *Balans fördjupning*, nr 3

Fields, T. D., Lys, T. Z. & Vincent, L. (2001). Empirical research on accounting choice. *Journal of Accounting and Economics*, 31 (1-3), s 255-307

Freeman, R. E. (1984). Strategic management: A stakeholder approach, Cambridge: Cambridge university press.

Grant Thornton. (u.å.) Finansiell rapportering, IFRS. Tillgänglig online: <https://www.grantthornton.se/tjanster/radgivning/finansiell-rapportering/IFRS/> [Hämtad 2020-05-02]

IFRS Foundation. (u.å.a). Who we are. Tillgänglig online: <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/> [Hämtad 2020-04-08].

IFRS Foundation. (u.å.b). Why global accounting standards? Tillgänglig online:
<https://www.ifrs.org/use-around-the-world/why-global-accounting-standards/> [Hämtad 2020-04-28].

IFRS Foundation. (u.å.c). List of IFRS Standards. Tillgänglig online:
<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/> [Hämtad 2020-04-08]

Jensen, M. & Meckling, W., 1976. "Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure", *Journal of Financial Economics*, Vol. 3(4), s. 305-360

Jermakowicz, E., Prather-Kinsey, J., & Wulf, I. (2007). The Value Relevance of Accounting Income Reported by DAX-30 German Companies. *Journal of International Financial Management & Accounting*, vol. 18, nr 3, s. 151-191.

Knoeber, C.R., & McKnee Jr, A.J. (1991). Accounting Choice: The Role of Monitoring Costs, *Managerial and Decision Economics*, vol. 12, s. 353-360.

Libby, R., Rennekamp, K., & Seybert, N. (2015). Regulation and the interdependent roles of managers, auditors, and directors in earnings management and accounting choice, *Accounting, Organizations and Society*, vol. 47, s. 25-42.

Marton, J., Lundqvist P., & Pettersson, A.K. (2016). IFRS: i teori och praktik, 4:e uppl, Stockholm: Sanoma Utbildning.

Marton, J., Lundqvist P., & Pettersson, A.K. (2018). IFRS: i teori och praktik, 5:e uppl, Stockholm: Sanoma Utbildning.

Meyer, J.W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony, *American Journal of Sociology*, Vol. 83, Nr. 2, s. 340-363.

Mitchell, R.K., Agle, B.R., & Wood, D.J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts, *Academy of Management Review*, Vol. 22, Nr. 4, s. 853-886.

Newman, P., & Sansing, R. (1993). Disclosure Policies with Multiple Users, *Journal of Accounting Research*, Vol. 31, Nr. 1, s. 92-112.

PWC. (2016). Väsentliga skillnader mellan K3 och IFRS. Tillgänglig online: <https://www.pwc.se/sv/finansuell-rapportering/vasentliga-skillnader-mellan-k3-ifrs.html> [Hämtad 2020-04-30]

Riepe, J. (2019). Basel and the IASB: Accountability Interdependencies and Consequences for Prudential Regulation, *Journal of International Economic Law*, vol. 22, nr 2, s. 261–283.

SFS 1995:1554. *Årsredovisningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 1999:1078. *Bokföringslag*. Stockholm: Justitiedepartementet

Silva de Almeida, N., & Lemes, S. (2020). Determinants of accounting choice: do CFOs' characteristics matter? *Management Research Review*, vol. 43, nr. 2, s. 185-203.

Skatteverket [SKV]. (2020a). Rättslig vägledning, K3: årsredovisning och koncernredovisning. Tillgänglig online: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2020.5/3215.html> [Hämtad 2020-04-30].

Skatteverket [SKV]. (2020b). Rättslig vägledning, K1: Förenklat årsbokslut.

Tillgänglig online: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2020.5/3213.html>

[Hämtad 2020-04-30].

Skärvad, P-H., & Lundahl, U. (2016). Utredningsmetodik, 4:e uppl, Lund: Studentlitteratur.

Suchman, M.C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches, *The Academy of Management Review*, vol. 20, nr. 3, s. 571-610.

Warwick, S., Bradbury, M., & Hooks, J. (2017). Insights into accounting choice from the adoption timing of International Financial Reporting Standards, *Accounting & Finance*, vol. 57, s. 255-276.

Weibenberger, B.E., Stahl, A.B., & Vorstius, S. (2004). Changing from German GAAP to IFRS or US GAAP: A Survey of German Companies, *Accounting in Europe*, vol. 1, s. 169-189.

Yin, R.K. (2003). Case Study Research: Designs and Methods, 3:e uppl, Thousand Oaks: Sage Publications.

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Företaget och verksamheten

1. Beskriv företagets/koncernens huvudsakliga verksamhet.
2. Vad har du för position på företaget?
3. Vilka internationella marknader är er koncern verksam på?
4. Hur stor del av er omsättning och/eller era kostnader utgörs av export respektive import?

Uppfattning om K3 och IFRS

5. Vilka redovisningsmässiga skillnader mellan de två regelverken K3 och IFRS/K4 anser ni vara mest väsentliga för er verksamhet (t.ex. leasing, immateriella tillgångar, finansiella instrument, upplysningskrav)? Motivera gärna. *Om ni inte är insatta i redovisningsreglerna som gäller för IFRS kan ni skriva det istället.*
6. Anser du att det finns en avgörande skillnad i komplexitet mellan de två regelverken IFRS och K3?

Val av redovisningsregelverk

7. Varför tillämpar ni K3?
8. Har ni övervägt att tillämpa IFRS?

Om svar ja: Varför?

9. Rådgjorde ert företag med någon extern part inför ert val av regelverket K3 (t.ex. revisor, redovisningskonsult)?
10. Var det någon intern part som hade en mer betydelsefull roll i valet av K3 (t.ex. ekonomichef, CFO, bolagsrevisor, ägare)?
11. Hade en rekommendation från en extern part (t.ex. revisor, revisionsbyrå) kunnat få er att överväga IFRS?
12. Hur anser du att andra företag i er bransch har påverkat ert val av regelverk?

13. Tror du att ni valt IFRS om ni fått veta att majoriteten av stora onoterade bolag i Sverige frivilligt tillämpar IFRS?

14. Har internationella kunder/leverantörer efterfrågat finansiella rapporter från er?

Om ja, har ni upplevt att ni fått förklara era rapporter till följd av att ni valt ett svenskt regelverk?

15. Tror du att ni valt IFRS om en hög andel av era internationella kunder eller leverantörer hade efterfrågat finansiella rapporter enligt IFRS?

16. Anser du att förväntade implementeringskostnader varit en faktor som påverkat ert val av regelverk?

Om ja, på vilket sätt?

17. Anser du att användarvänlighet har varit en faktor som påverkat ert val av regelverk?

Om ja, på vilket sätt?

18. Finns det någon faktor som inte redan nämnts som har påverkat ert val av regelverk?

Bilaga 2: Informationsblad

Vi är tre studenter från Ekonomihögskolan i Lund som går sista terminen på ekonomiprogrammet med inriktning redovisning och revision. Vår kandidatuppsats har som syfte att utreda större svenska och onoterade företags inställning till redovisningsregelverket IFRS.

Ni blir kontaktade därför att ni ingår i vår urvalsgrupp, vilket innebär att ni; är ett stort företag enligt bokföringsnämndens definition, är onoterade, tillämpar regelverket K3, har säte i Skåne och är internationellt aktiva genom försäljning, inköp eller dotterbolag.

Vår utgångspunkt till uppsatsen är att alla företag i Sverige kan välja att frivilligt redovisa enligt en högre standard än de är tvingade till enligt lag. Alltså kan alla företag frivilligt redovisa enligt det internationella regelverket IFRS. Med hjälp av era svar kommer vi att försöka utreda hur, och varför, företag resonerar kring val av redovisningsregelverk genom att applicera olika företagsekonomiska teorier.

Vi kommer att anonymisera er och era svar i vår uppsats, men vi är skyldiga att meddela er att om en opponent eller annan forskare vill granska uppsatsen måste vi delge dessa parter all information vi har samlat in.